

Jeanette Winterson

NAŠTA

MITAS APIE ATLANTĄ IR HERAKLĮ

Alma littera

Jeanette Winterson

(Džanetė Vinterson, g. 1959)

Didžiosios Britanijos rašytoja, scenarijų autorė, daugelio literatūros ir kino premijų laureatė. Šiuo metu bendradarbiauja su *The Times*, *The Guardian* ir kt. periodiniais leidiniais.

Augo įtėvių šeimoje, kuri priklausė religinei sektai, draudžiančiai skaityti bet kokią literatūrą, išskyrus Bibliją. Nepaisydama draudimo, Jeanette ne tik slapta perskaitė daugybę knygų, bet ir savarankiškai pasiruošė mokslams vidurinėje mokykloje. Vėliau įstojo į Oksfordo universitetą, baigė anglų kalbos ir literatūros studijas.

Už pirmąjį romaną *Apelsinai – ne vieninteliai vaisiai (Oranges Are Not The Only Fruit)* J. Winterson buvo apdovanota *Whitbread* premija kaip geriausio romano autorė. Vėliau pasirodė dar 7 jos romanai, novelių ir esė rinkiniai bei iliustruota knyga vaikams *Kaprio karalius (The King of Capri).*

J. Winterson knygos jau yra išleistos daugiau kaip 30 šalių. Beveik visus savo kūrinius rašytoja adaptavo televizijai, kinui ir teatrui.

Rašytoja gyvena šiaudais dengtame XVII a. namelyje ant upės kranto Oksfordšyro grafystėje ir XVIII a. name prestižiniame Londono rajone.

Jeanette Winterson

NAŠTA

MITAS APIE ATLANTĄ IR HERAKLĮ

Iš anglų kalbos vertė KRISTINA GUDELYTĖ

Alma littera

VILNIUS 2007

UDK 820-3
Vi219

Versta iš:
Jeanette Winterson
WEIGHT: THE MYTH OF
ATLAS AND HERACLES
Canongate Books, 2005

ISBN 978-9955-24-544-5

Mitai yra universalūs ir laikui atsparūs pasakojimai, atspindintys ir formuojantys mūsų gyvenimą; mitai paaiškina mūsų norus, baimes ir troškimus; mitologiniai pasakojimai mums primena, ką reiškia būti žmogumi. Serija *Mitai* – garsių pasaulio rašytojų kūriniai, kuriuose mitai perpasakojami šiuolaikiniu ir įsimintinu stiliumi. Serijos autoriai – Chinua Achebe, Margaret Atwood, Karen Armstrong, As Byatt, Davidas Grossmanas, Miltonas Hatoumas, Viktoras Pelevinas, Donna Tartt, Su Tong, Jeanette Winterson ir kt.

Skiriu Deborah Warner, pakėlusiai savo naštą

Nuosėdinės uolienos susidaro per neišmatuojamas laiko platybes, jūros dugne vienam sluoksniui nugulant kitą.

Šitokias uolienas sudaro horizontalios juostos, arba sluoksniai; seniausias iš jų glūdi pačioje apačioje.

Kiekviename sluoksnyje paprastai išlieka fosilijų – to meto, kai kaupėsi nuosėdos, augalų ir gyvūnų liekanų.

Kiekvienas nuosėdinių uolienų sluoksnis nelyginant knygos puslapis įamžino savąjį metą. Deja, tie įrašai nėra išsamūs. Nuosėdų kaupimąsi nuolatos pertraukdavo nauji ciklai, kai nuosėdos

jau nebesikaupdavo, o susikaupusios būdavo ardomos. Dar vėliau sluoksnių ribos pradėjo nykti, nes jie ėmė lietis ir maišytis; be to, galingos geologinės jėgos, pavyzdžiui, kuriančios kalnus, galėdavo juos net ir visiškai sukeisti...

Nuosėdinių uolienų sluoksniai, nelyginant knygos puslapiai...

Kiekvienas yra įamžinęs savąjį metą...

Deja, tie įrašai nėra išsamūs...

Įrašai nėra išsamūs...

Įžanga

Pasirinkti temą, kaip ir mylimąjį, yra be galo intymus dalykas.

Sprendimą – akimirką, kai ištari „taip“, – nulemia kažkas iš giliau; sakytumei, įvyksta kažin koks atpažinimas. Aš atpažįstu tave; tu man vėl tampi pažįstamas – tas, kuris pasirodei sapne ar aname gyvenime, o galbūt prieš metus buvai atsitiktinai pastebėtas kavinėje.

Būtent nuo tokių atsitiktinių pastebėjimų, ženklų ar sugrįžimų ir prasideda nesąmoningas ryšys su objektu; nesąmoningas ryšys, kuris tik ir laukia praregėjimo akimirkų, idant galėtų parodyti savo veidą.

Kai manęs paprašė pasirinkti mitą, apie kurį norėčiau rašyti, ūmai suvokiau, kad iš tiesų jau esu jį pasirinkusi. Dar nebaigus kalbėti telefonu

galvoje jau sukosi pasakojimas apie Atlantą, ant pečių laikantį pasaulį. Jei šio pokalbio nebūtų buvę, galbūt nebūčiau parašiusi ir šios istorijos, tačiau suskambus telefonui paaiškėjo, kad pasakojimas jau nekantrauja būti parašytas.

Perrašytas. *Naštoje* nuolat pasikartojantis kalbos motyvas – „man ir vėlei norisi pasakoti".

Mano kūrinyje knibždėte knibžda slaptų versijų. Pasakojimus, kuriuos tariamės kuo puikiausiai žiną, man patinka pateikti kitoniškai. Perpasakojime neišvengiamai atsiranda koks naujas akcentas ar nukrypimas, o naujai pertvarkant svarbiausius elementus kyla būtinumas į nuo kadų kadais gyvuojantį tekstą įtraukti naują medžiagą.

Naštoje smarkiai nukrypstama nuo paprasčiausio pasakojimo apie Atlanto bausmę ir jo laikiną išlaisvinimą, kai Heraklis persikelia naštą ant savo pečių. Čia man magėjo kur kas giliau panagrinėti vienišumo, atskyrimo, atsakomybės, prievolės ir

laisvės temas, o manosios versijos pabaiga netikėta, tokios daugiau niekur nėra.

Be jokios abejonės, rašiau remdamasi savo patirtimi. Kitaip nieko doro nebūtų išėję.

Naštoje yra asmeninė istorija, kurią pertraukia kur kas didesnis jau puikiai žinomas, bet mano perpasakojamas mitinis siužetas. Asmeninę istoriją pasakojau pirmuoju asmeniu. Iš tiesų beveik visi mano kūriniai parašyti pirmuoju asmeniu, todėl ir kyla klausimų, kiek jie autobiografiniai.

Svarbu ne autobiografija, o tikrumas. Autorius nuo kūrinio pradžios iki pabaigos turi degti, jis privalo tapti lydžia medžiaga, galinčia sujungti skirtingus dalykus. Mano manymu, rašymo ryšys su atsivėrimu ir pažeidžiamumu neišvengiamas, net jei kūrinys nėra nei išpažintis, nei autobiografija. Tiesiog rašymas yra tikras.

Šiuolaikiniai žmonės yra masė, turinti nepasotinamą apetitą tam, ką jie patys vadina tikrove, nesvarbu, ar tai realybės šou, ar menkavertis

detektyvas, turintis tokį pat poveikį kaip prasta dokumentika, ar geriausiu atveju paprastas faktų išdėstymas, biografijos ar „tikrojo gyvenimo“ viešinimas, pastarosiomis dienomis užvaldęs erdvę, kur paprastai būdavo įpratusi viešpatauti vaizduotė.

Tokie reiškiniai akivaizdžiai rodo kėsinimąsi į vidinį gyvenimą, kilnumą, poetiškumą ir visa, kas yra nematerialu ir prieinama tik mąstymui.

Tokiai rašytojai kaip aš, tikinčiai, kad pasakojimo galia yra mitiškumas, o ne aiškinimas, ir įsitikinusiai, jog kalba – kur kas daugiau nei paprasta informacijos perteikimo priemonė, privalu irtis prieš srovę nelyginant kokiam Zygfrydui, kuris grūmėsi su Reino upe.

Mitų serija yra nuostabus būdas pasakoti – perpasakoti mitus dėl jų pačių vertės, atveriant juose amžinąsias tiesas apie žmogiškąją prigimtį. Mes galime tik pasakoti toliau ir viltis, kad pasakojimą kas nors būtinai išklausys. Viltis, kad

triukšminguose nesiliaujančiuose naujienų ir paskalų apie garsenybes košmaruose gali būti išgirsti ir kiti balsai, bylojantys apie minties gyvenimą ir sielos kelionę.

Taip, man ir vėlei norisi pasakoti.

Man ir vėlei norisi pasakoti

Laisvas žmogus niekuomet nemąsto apie pabėgimą.

Pradžioje nebuvo nieko. Net erdvės ir laiko. Jei būtum sviedęs man Visatą, nesunkiai būčiau galėjęs sugauti ją viena vienintele ranka. Nebuvo jokios Visatos. Ją buvo galima pakelti be jokio vargo.

Šis laimingasis niekas baigėsi prieš penkiolika erų. Nepaprastas buvo metas; visa, ką dabar žinau, man papasakojo radioaktyvūs šnabždesiai; visa, kas dabar yra, atsirado po vieno vienintelio tylą sudrebinusio šūksnio.

Ką savyje turi? Mirusįjį. Laiką. Tavo viduje veriasi tūkstantmečių šviesos raštai. Kiekvieną minutę kiekviename jūsų keletas milijonų atomo

dalelyčių pasiduoda radioaktyviam skilimui. Kadaise šių mažyčių atominių įvykių energija slypėjo atomo dalelytėse, kol galop žvaigždės dydžio bomba nieką išsprogdino į būvį. Urano ir radžio dalelytės – supernovos sprogimo ilgaamžės radioaktyviosios atliekos, o šis sprogimas ir yra jūsų atsiradimo priežastis.

Pirmasis jūsų protėvis buvo žvaigždė.

Anomis dienomis buvo karšta tartum pragare. Tai iš tiesų buvo pragaras, jei jis yra ten, kur mūsų taip numylėta gyvybė negali egzistuoti. Šios nesunkiai įsiplieskiančios liepsnos ir vulkaninės kilmės kančios pasislėpė mumyse didžiausių baimių pavidalu. Mūsų išgalvoti pragarai yra pragarai, kuriuos puikiai pažįstame. Pragaras yra; *nebuvo, nėra, negali.* Mokslas tai vadina pasauliu prieš atsirandant gyvybei – Hado periodu. Tačiau gyvybė atsirado, nes gyvybė – kur kas daugiau nei paprastas gebėjimas daugintis. Skystoje lavoje ir

išsiveržusiuose krateriuose gyvybė trokšte troško gyvenimo. *Proto-, beveik, galbūt.* Ne Venera. Ne Marsas. Tik Žemė.

Vienintelė planeta Žemė taip smarkiai troško gyvybės, kad galų gale ją gavo.

Prieš keletą milijardų metų įvyko stebuklas. Na, bent jau tai, ką aš vadinu netikėtu įvykiu, pasukančiu pasakojimą visai kita kryptimi. Žemėje egzistavo gyvybė bakterijų pavidalu, tačiau joje nebuvo deguonies; deguonis buvo mirtinas nuodas. Ir tuomet įvyko tyli revoliucija, prilygstanti žvaigždės sprogimui: nauja bakterijų rūšis – cianobakterijos – pradėjo fotosintezę, o šio proceso produktas ir buvo deguonis. Žemės planetoje atsirado nauja atmosfera. O visa kita – jau istorija.

Na, ne visai. Į sąrašą galėčiau įtraukti ir laukinį kambro periodo optimizmą – tąsyk it saulutės

pievoje pradėjo augti kalnai. Arba silūro rojaus laikotarpį, kai pasirodė jūrų žvaigždės ir moliuskai. Maždaug prieš keturis šimtus milijonų metų, kai pelekai ir uodegos jau skrodė sūriuosius vandenis, iš milžiniškų šiltųjų koralinių rifų lagūnų išsikapanojo pirmasis sausumos gyvūnas. Triaso ir juros periodai priklauso dinozaurams, veiksmingiesiems žudymo įrankiams, kurių tuomet netrūko kaip nakties košmarų. O prieš trejetą ar ketvertą milijonų metų atsitiktinai ir visai netikėtai – kas gi čia toks pasirodė – mamutas ar kažkas panašaus į žmogų?

Žemė buvo apstulbusi. Pati sau ji visuomet atrodydavo nepažįstama ir nauja. Žemė niekuomet nenujausdavo, ką darys toliau, ir nė nemėgindavo spėlioti apie įvyksiantį stebuklą. Jai patiko rizika, atsitiktinumas, tikimybė laimėti loterijoje. Mes pamiršome, – tačiau ji niekuomet, – kad tai, ką laikome savaime suprantamu dalyku, iš tiesų yra

sėkmės istorija. Nesėkmės tiesiog išnyko. Ši planeta, kuri atrodo tokia įprasta ir neišvengiama, iš tiesų yra aukso puodas. Žemė – mėlynas kamuolys su laimėjimo numeriu.

Sudaryk sąrašą. Apsidairyk aplinkui. *Uola, smėlis, dirva, vaismedžiai, rožės, vorai, sraigės, varlės, žuvys, galvijai, arkliai, lietus, saulė, tu ir aš.* Tai didysis eksperimentas, vadinamas gyvenimu. Kas dar labiau netikėta galėjo nutikti?

Visi pasakojimai slypi čia – nusėdę dumble ir kruopščiai sudėlioti į fosilijas. Pasaulio knyga atsiveria visur; chronologija yra tik vienas iš metodų, ir ne pats geriausias. Laikrodžiai nėra laikas. Net radioaktyvūs uolienų laikrodžiai ar vidinės DNR gijos laiką galėtų papasakoti tik kaip legendą.

Kai Visata it kokia bomba sprogo, ji lygiai kaip toji bomba pratrūko ir tiksėti. Mums žinoma, kad maždaug po šimto milijonų metų mirs mūsų Sau-

lė; tuomet dings šviesa ir nebebus lempų, prie kurių galima skaityti.

Klausdamas, kelinta dabar valanda, iš tiesų prašai: „Papasakok man."

Tai vienintelis dalykas, kurio aš nesugebėjau aprašyti.

Pasaulio našta

Mano tėvas buvo Poseidonas. Motina – Žemė.

Tėvas didžiai pamilo tvirtas motinos kūno formas. Jam nepaprastai patiko jos linijos ir kontūrai. Ji buvo kieta, tvirta, turinti pavidalą ir materiali.

Mano motina pamilo mano tėvą, nepripažįstantį ribų. Jis siekė potvynio. Užvaldydamas, apsemdamas, užtvindydamas tėvas viską pertvarkydavo savaip. Poseidonas buvo tvanas. Iš jo trykšte tryško jėga. Jis buvo gilus, kartkartėmis nurimęs, tačiau niekuomet – sustingęs.

Mano motina ir tėvas knibždėte knibždėjo gyvybe. Juodu ir patys buvo gyvybė. Nuo jų priklausė visa kūrinija ir taip truko iki to meto, kol atsirado oras ir ugnis. Juose tilpo neapsakoma gausybė. O ir jų pačių buvo tiek daug. Juodu niekaip neįstengė vienas kitam atsispirti.

Juodu abu buvo nepastovūs. Kad tėvas toks, buvo akivaizdu, o motina labiau kėlė nerimą. Ji buvo romi tarsi uola, tačiau kunkuliuote kunkuliavo pykčiu. Tyli tarytum dykuma, tačiau viduje išgyvenanti tektonines grumtynes. Kai motina per visą kambarį sviesdavo lėkštę, visas pasaulis kaipmat pajusdavo smūgį. Tėvą kartkartėmis įsukdavo audra. Tuomet motina ištisas dienas, savaites ar net mėnesius bambėdavo, niurnėdavo ir purtydavosi, ir kol jos įniršis atslūgdavo, ištisi miestai jau būdavo spėję pražūti, o žmonės – nugrimzti į lavą primenantį nuolankumą.

Žmonės... Jie niekuomet negalėdavo numanyti, kada tai prasidės. Pažvelkite į Pompėją. Čia jie pirtyse, patogiai įsitaisę krėsluose, o jų griaučių akiduobėse stingso suanglėjusi nuostaba.

Kai tėvas piršosi motinai, ši ryte rijo jo žodžius. Tėvas buvo nepaprastai žaismingas ir šiltas; jis laukė jos ryškiai mėlynose seklumose. Ūmai kiek

virstelėjęs į priekį, jis taip pat ūmai ir atsitraukė. Atslūgęs tėvas motinos krantuose paliko mažytę dovanėlę – koralo gabalėlį, perlų motiną, it svajonę susiraičiusią kriauklelę.

Kartkartėmis tėvas pradingdavo kiek ilgesniam laikui; tuomet motina nepaprastai jo ilgėdavosi, o ant seklumos išmestos žuvys žiopčiodamos gaudydavo orą. Kai jis ir vėlei visas būdavo su ja, juodu kartu pasiversdavo undinėmis, mat tėvas, nepaisant visos jėgos, turėjo kažką moteriška. Žemė ir vanduo yra tos pačios prigimties, panašiai kaip jų priešybės – ugnis ir oras.

Motina mylėjo tėvą, mat šis jai parodė ją pačią. Jis buvo jos judantis veidrodis. Tėvas pasiėmė motiną į kelionę aplink pasaulį, – kuris ir buvo ji pati, – ir laikydavo iškėlęs veidrodį, idant ji galėtų išvysti savo pačios miškų ir šlaitų, pakrančių ir laukinių vietovių grožį. Tėvui motina buvo ir rojus, ir baimė, – ir jis mylėjo abu. Kartu juodu nukeliaudavo ten, kur niekuomet nebuvo įžengu-

si žmogaus koja. Ten, kur tik juodu galėjo nukakti, ten, kur tik juodu galėjo būti. Kad ir kur tėvas nukeliaudavo, ten jau rasdavo motiną; švelnus susilaikymas, rimtas priminimas; *pluta ir vanduo, gobiantys visut visutėlį Žemės rutulį.* Tėvas puikiai žinojo, kad jis nepajėgia uždengti visos motinos ir kad ji pati jį visą laiko. Nepaisant visos jo jėgos, Žemė buvo neką mažiau stipri.

Ir štai gimiau aš. Gimiau vienu iš titanų – pusiau žmogumi, pusiau dievu, milžinu iš milžinų giminės. Gimiau saloje, kur tėvas ištisą dieną galėdavo išbūti užliejęs motiną, kol galų gale nuslūgdavo. Po tokios ilgokai trukusios sueities, kai tėvas užpildė kiekvieną motinos plyšį, privalėjau tapti jųdviejų lemtinga sąjunga. Esu toks pat audringas kaip ir tėvas. Ir toks pat bauginantis – kaip motina. Visko griebiuosi nepaprastai impulsyviai. Ir niekuomet nepamirštu. Kartkartėmis atleidžiu, kai gailestis išplauna man atmintį. Žinau, kas

yra meilė. Pažįstu ir meilės klastą. Juk esu geros prigimties, tad mane apmulkinti išties nesunku. Lygiai kaip ir brolis Prometėjas, buvau nubaustas už ribų peržengimą. Jis pavogė ugnį. Aš kovojau už laisvę.

Ribos, visuomet ribos.

Aš pasakoju toliau, ir nors randu įvairių išėjimų, sienos niekuomet negriūva. Mano gyvenimas išmatuotas – čia ir čia, ir čia; galiu keisti jo formą, tačiau jo peržengti – ne. Vildamasis radęs angą, pradėjau pro ją skverbtis, tačiau ji niekur nevedė. Ir vėlei sugrįžęs į vidų remiuosi į savo paties ribas.

Štai kūnas, antspauduotas vienetas, kuris apdairiai renka viską, ko reikia išgyventi, ir atkakliai kovoja su mikrobų pavidalo įsibrovėliais. Štai kūnas, kurio ribos išnyksta tik jam yrant; tuomet staiga nušvitusi laisvė, deja, jau esti nebereikalinga. Galiausiai susijungęs su pasauliu, jis jau būna miręs.

Štai mano kūnas, ir šis kūnas – mažytis pasaulis. Esu kosmosas – visa, kas yra, tačiau tuo pat metu dar niekuomet nebuvau labiau išorėje, niekuomet – labiau niekas. Niekas, kurį riboja niekas.

Niekas turi neregėtus turtus. *Jie nepaprastai sunkūs.*

Pasakojimas yra paprastų paprasčiausias. Kitados turėjau ūkį. Auginau galvijus. Buvau užveisęs vynuogyną. Auginau dukras. Gyvenau Atlantidoje – tobulame turtingos motinos ir išdidaus tėvo kūrinyje. Titanai niekam nesilankstė, net pačiam Dzeusui, kurio svaidomi žaibai mums atrodė nelyginant žaidimas.

Užsimanęs aukso ir brangakmenių paklausiau motinos, kur juos laikanti, ir ji man nuolaidžiaudama, kaip motinos paprastai nuolaidžiauja sūnums, parodė savo slaptąsias kasyklas ir požeminius urvus.

Vos tik užsimanęs banginių, uostų, perpildytų žvejų tinklų ir perlų savo dukterims, traukdavau pas tėvą, kuris mane nepaprastai gerbė ir laikė sau lygiu. Kartu nerdavome į karštuosius šaltinius, kurie sugeba prasiskverbti net pro vandenyno dugną. Plaukdavome pro griuvėsius ir lenkdavome prijaukintus delfinus. Ir žemė, ir jūra man buvo namai, o kai galop Atlantida buvo sunaikinta, mane net užplūdo kažin koks džiugesį primenantis jausmas. Visa ši netektis įvyko po tėvo ir motinos apsikabinimo. Buvau niekas. Ir sugrįžau į nieką. Norėčiau, kad taip ir būtų nutikę.

Ribos, visuomet ribos, ir neribotos erdvės ilgesys.

Sodą apjuosiau siena, *temenos;* tai buvo šventa vieta. Savomis rankomis kilnojau didžiulius akmenis, sakytum būčiau koks piemuo, ir atsargiai kroviau juos vieną ant kito, palikdamas tik nedidelius plyšelius, kad vėjas galėtų prasiskverbti. Juk

vientisa siena nesunkiai sugriūva. Sugriauti tokią sieną mano motina galėtų tiesiog vartydamasi per miegus. Gerai suręsta siena turi nematomus plyšius, kurie praleidžia vėją; antraip šis kaip įmanydamas stengtųsi patekti į vidų ir nepaprastai ant jos nirštų. O jei pradeda judėti žemė, plyšys tampa puikia vieta sienos akmenims pasislinkti ir smukteléti. Siena stovi. Jos jėga glūdi ne akmenyse, bet žiojinčiuose tarp jų plyšiuose. Manau, tai pasityčiojimas iš manęs, kad po šitiekos jėgų ir triūso siena laikosi ant nieko. *Parašysiu tai kur kas tvirčiau* – NIEKO.

Šis sodas yra gana garsus. Juo rūpinasi mano dukterys hesperidės, todėl jis yra plačiai žinomas kaip hesperidžių sodas. Be įprastų vaisių, sode yra ir didžiausia retenybė. Mano motina, motina Žemė, deivei Herai vestuvių proga padovanojo aukso obuolių obelį; Hera šią obelį taip pamėgo, kad net paprašė manęs ją prižiūrėti.

Girdėjau kalbant, kad jos obuoliai – grynas auksas, todėl juos ir būtina taip rūpestingai prižiūrėti. Kiekvienas žmogus įsitikinęs, kad to, kas jam vertinga, be galo trokšta ir kiti.

Žmonės, kurie myli auksą ir jo trokšta, paaukotų dėl jo net savo gyvybę, nors gyvenimas už bet kokį metalą kur kas vertingesnis. Mano motinai nėmaž nerūpėjo auksas, o ko iš aukso norėjo Hera? Ne, medžio grožis slypi jo prigimtyje. Mažyčiai jo obuolėliai, ananasais kvepiantys brangakmeniai, kabaravo ant tamsiai žalios lapijos dengiamų šakų. Nebuvo kito tokio medžio kaip šis. Augo jis pačiame sodo viduryje ir kartą per metus Hera čia atskubėdavo susirinkti derliaus.

Visa buvo išties puiku ir nuostabu. Na, bent jau taip maniau iki tos akimirkos, kai Hera pasirodė tokia įniršusi, kad privertė mane gūžtis atsiprašymų pastogėje.

Mano dukterys vogčia skanaudavo paslaptingųjų vaisių. Ir kas galėtų joms priekaištauti:

apsunkęs saldžiai kvepiantis medis, o po juo – vakaro rasos gaivinama pieva... Ir basakojės geidulingomis burnomis. Juk galų gale jos – merginos.

Aš neįžvelgiau nieko blogo, tačiau dievai savo gero kitiems pavydi. Sergėti medžio Hera pasiuntė drakoną Ladoną; dabar jis ten ir tūno – susirangęs žiedais ir nepaprastai apdairus, turintis šimtą galvų ir dvigubai tiek liežuvių. Aš jo nekenčiu, nors jis ir yra tamsioji mano motinos svajonė, siaubingas dienai pagimdytas košmaras.

Kai mane išvarė iš sodo, maniau, kad nieko baisiau negalėjo nutikti.

Tačiau aš klydau.

Tarp dievų ir titanų įsiplieskusio karo verčiau reikėjo išvengti. Sklando keletas šio karo priežasties versijų. Tačiau viena aišku – kas iš pradžių buvo priežastis, galiausiai tapo pasiteisinimu. Kariavome dešimtį metų.

Kai kas tvirtina, kad mano tėvas buvo Uranas ir kad aš ir broliai, ypač Kronas, surengėme sąmokslą jį užpulti ir iškastruoti. Iš tiesų, nupjovęs Uranui genitalijas, Kronas pats ir užgrobė valdžią. Be to, yra žinoma, kad Kronas pagimdė vaiką, Dzeusą, o šis taip pat nuvertė tėvą nuo sosto ir užėmė valdžią danguje. Dzeusas turėjo du brolius – Hadą ir Poseidoną; Dzeusui įsiviešpatavus danguje, Poseidonas karaliavo bangose, o Hadas tenkinosi tuo, kas po žeme. Žemė atiteko žmonijai.

Tie patys žmonės ir užpuolė ramut ramutėlę Atlantidą, o Dzeusas jiems padėjo sunaikinti mano gentainius. Pasprukęs kaipmat prisidėjau prie rengiamo maišto prieš dangų. Tapau karo vadu; buvau daugiausiai netekęs, tad ir nerimauti turėjau mažiausiai dėl ko. Ir iš tiesų ko gi begali bijoti žmogus, kuris nebeturi ko prarasti?

Nesibaigiančiose kovose didžioji dauguma mūsiškių buvo iššudyta; būdama didžiai paslap-

tingos prigimties mano motina Dzeusui pažadėjo pergalę. Titanams beliko pasitraukti į Britaniją, kur šaltos ir nesvetingos uolienos atrodo blogiau už mirtį. Dėl nepaprastos mano jėgos manęs buvo pasigailėta.

Taip man buvo leista tapti savo paties bausme.

Nes aš mylėjau Žemę, o Žemės vandenys man nekėlė nė mažiausios baimės. Juk išmaniau planetų išsidėstymą ir žvaigždžių keliones. Esu stiprus, todėl man paskirtoji bausmė – ant nuosavų pečių laikyti kosmosą. Taip prisiėmiau viso pasaulio, virš kurio plyti dangus, o apačioje niūkso pragaras, naštą. Nors visa, kas apskritai egzistuoja, priklauso man, aš niekam neturiu valdžios. Tai yra milžiniška mano našta. Mano paties ribos.

O mano troškimas?

Bekraštė erdvė.

Buvo mano bausmės diena.

Sugužėjo dievai. Moterys susibūrė kairėje, vyrai – dešinėje. Artemidė, deivė stipriais raumenimis ir nugaroje surištais plaukais, be perstogės čirpino savo lanką, vengdama net žvilgtelėti į mano pusę. Kadaise buvome draugai. Kartu medžiojome.

Pasirodė ir Hera; ji buvo nepaprastai pašaipi ir laikėsi kiek įmanoma atokiau. Regis, dar mažiau jai niekas nebegali rūpėti. Tiesa, kol neliečia jos pačios.

Atskubėjo ir Hermis, neramus ir išbalęs; jis didžiai bodėdavosi bet kokiais rūpesčiais. Šalia atsišliejęs sėdėjo irzlus Hefaistas, luošasis Heros vaikas, kuris iš viso buvo pakenčiamas tik dėl savosios aukso kalvės. Priešpriešiais sėdėjo jo žmona Afroditė; ji kaip įmanydama kratėsi jo kūno. Nors visi buvome su ja sugulę, laikėme ją nekalta mergele. Ji man nusišypsojo. Vienintelė, kuri išdrįso...

Dzeusas perskaitė savo nuosprendį. *Atlantas, Atlantas, Atlantas.* Jau mano varde buvo viskas įrašyta, turėjau suvokti ir anksčiau. Mano vardas Atlantas, o tai reiškia „ilgai kenčiantis“.

Palenkęs nugarą įsispyriau dešiniąja koja, o ant kairiosios priklaupiau. Nulenkęs galvą delnais į viršų iškėliau rankas, sakytumei pasiduodamas. Man regisi, aš iš tiesų pasidaviau. Ir kuris gi toks stiprus, kad galėtų išvengti savo lemties? Kas gali pabėgti nuo to, kuo pats ir turi tapti?

Pasigirdus įsakymui, arklių ir ožkų bandos pradėjo veržte veržtis į priekį, įkandin tarsi apvalų arklą vilkdamos kosmosą. Vos tik didysis kamuolys pradėjo arti begalybę, beregint išsijudino laiko atkarpos. Keletas jų nukrito tiesiai ant žemės, suteikdamos pranašystės ir aiškiaregystės dovaną. Keletas buvo nusviesta į dangų; ten jos išmušė juodąsias skyles, kuriose nebėra skirtumo tarp praeities ir ateities. Laikas taškė mano blauz-

dų raumenis ir šlaunų gyslas. Taip pajutau pasaulį dar prieš jo pradžią, ir ateitis mane pažymėjo. Regis, amžiams čia pasiliksiu.

Artėjančio kosmoso karštis svilino man nugarą. Pajutau, kad pasaulis jau man prie kojų.

Kiek vėliau be menkiausio garselio mano kūnu nusirito dangus ir Žemė; parėmiau juos pečiais.

Vos beįstengiau kvėpuoti. Nepajėgiau net galvos kilstelėti. Pabandžiau nors kiek pajudėti ar bent ištarti žodį. Tačiau buvau bežadis ir nejudrus it kalnas. Netrukus jie ir pavadino mane Atlanto kalnu – ne dėl mano jėgos, bet dėl tylėjimo.

Nepaprastai maudė septintąjį kaklo slankstelį. Minkštieji kūno audiniai jau kietėjo. Siaubinga mano gyvenimo vizija plėšė iš manęs gyvenimą. Laikas tapo mano Medūza. Laikas pamažėl mane pavertė akmeniu.

Nė nežinau, kiek laiko išstovėjau šitaip susigūžęs, suakmenėjęs ir nejudantis.

Galiausiai šį tą išgirdau.

Ėmiau gaudyti šalia mano ausų įsitaisiusio pasaulio garsus. Galėjau klausytis pokalbių, papūgų čiauškėjimo, asilų bliovimo. Girdėjau požeminių upių šniokštimą ir degančių laužų traškesį. Kiekvienas garsas man tapo savotiška reikšme, tad netrukus pradėjau dešifruoti pasaulį.

Ak, čia gi kaimas, su visu šimtu gyventojų; vos prabrėškus, jie jau skuba išginti galvijus į ganyklą, o vakarais vėl varo juos namo. O šit ir šlubuojanti mergaitė naščiais velka kibirus. Kad ji raiša, supratau iš neritmiško kibirų žvangėjimo. Va ir strėles laidantis berniukas – pykšt! pykšt! – o jo taikinys – išmuštas kailis. Štai jo tėvas iš vyno ąsočio traukia kamštį.

Čia bus dramblys, kurį vaikosi vyrai. O va ten, viršuje, pamažėl medžiu virsta nimfa. Jos atodūsiai pradeda tįsti sakais.

Ana ten akmenų nuogriuvomis kažkas bando ropštis į šlaito viršų. Jo batai išjudina grumstelius.

Jo nagai trūkinėja. Galiausiai išsekęs jis krinta ant žolės ir garsiai šnopuodamas užmiega.

Girdžiu, kaip prasideda pasaulis. Laikas man pats atsisuka atgal. Girdžiu, kaip iš ankštųjų savo poilsiaviečių skleidžiasi paparčiai. Girdžiu, kaip tvenkiniuose kunkuliuoja gyvybė. Suvokiau laikąs ne tik šį, bet ir visus įmanomus pasaulius. Laikau pasaulį laike ir erdvėje. Laikau pasaulio klaidas ir jo didybę. Laikau jo galimybes ir tai, kas jau išsipildę.

Kai mano plaukais ropoja dinozaurai, o išsiveržęs ugnikalnis aptaško veidą, jaučiu, kaip tampu dalimi to, ką privalau laikyti. Nebėra Atlanto ir pasaulio, dabar tai tik Atlanto pasaulis. Keliaukite manimi, nes aš – žemynai. Esu kelionė, į kurią privalote leistis.

Paklausyk, štai žmogus, pasakojantis apie žmogų, kuris ant savo pečių laiko pasaulį. Visi juokiasi. Tik girtuokliai ir vaikai galėtų tuo patikėti.

NAŠTA

Niekas negali patikėti tuo, ko pats nejaučia esant tiesa. Norėčiau nebetikėti savimi. Naktį užmiegu su viltimi ryte atsibudęs savęs neberasti. Tačiau taip niekuomet nenutiks. Viena koja įsispyrusi, kita sulenkta, ir aš laikau pasaulį.

Heraklis

Heraklis išsigavo iš šešėlių, kurių priedangoje atidžiai klausėsi.

Štai jis, pasaulio didvyris, dėvintis liūto kailį ir mosuojantis alyvmedžio kuoka.

– Nagi, Atlantai, tu senasis Žemės rutuly, išgerk. Visi mes privalome vilkti savo naštą. Tavo bausmė – laikyti Visatą, o manoji – tarnauti šunsnukiui.

– O kas dėl to kaltas? – tarė Atlantas. – Ne tavo tėvas Dzeusas, bet tavo įmotė Hera.

– Verčiau vadink tai likimu, o ne plūskis, – atsakė Heraklis. – Juk tavo vardas reiškia „ilgai kenčiantis", manasis – „Heros šlovė", o tai yra kąsnelis laisvės, susiklosčius tokioms aplinkybėms. Ar žinai bent vieną moterį, kuri mylėtų savo vyro pavainikį? Esu savojo tėvo Dzeuso sūnus, tačiau mano motina Alkmenė buvo mirtingoji. Hera

apgaule buvo priversta mane žindyti. Ji nebuvo tuo patenkinta. Moterys prie savo krūtų nemėgsta svetimųjų.

– Ji pasiuntė gyvatę tavęs nužudyti.

– Pasmaugiau ją lopšyje. Buvau per mažas, kad jausčiau pagiežą.

– Tuomet ji užleido ant tavęs kvaitulį.

– Moterys gausybę vyrų išvedė iš proto.

– Tiesa, tik visiškas pamišėlis galėtų čia pasirodyti.

– Man reikia tavo pagalbos.

Pagalbos. Ieškodamas pagalbos jis atkako net į pasaulio kraštą. Šiaip vienas nuo kito gerokai nutolę Dangus ir Žemė čia guli kraštas prie krašto susiglaudę. Į šią dvilypę vietą pagalbos ieškoti atėjo šis dvilypės prigimties vyras – dievas, vėlei patekęs į žmogaus kūną.

– Kokios pagalbos?

– Tai ilga istorija.

– Aš tai niekur neskubu.

– Ką gi, – pasakė Heraklis, – jei jau turi viso pasaulio laiką, pradedu.

Žmonės iš prigimties yra neištikimi. Tai ne žmogaus kaltė, nes dėl klaidingo darbo nederėtų kaltinti prigimties. Neverta koneveikti žmogaus neištikimybės, nes tai panašu į skundą, kad vanduo šlapias. Ir koks dievas ar žmogus yra visiškai patenkintas tuo, ką turi? O jei patenkintas, tuomet jis nei dievas, nei žmogus.

Alkmenė buvo nepaprastai graži, tad Dzeusas, įgijęs jos vyro išvaizdą, skubiai susitarė su mėnuliu ir su Alkmene išgulėjo visą naktį, kuri truko net trisdešimt šešias valandas. Jis suteikė jai malonumą, o malonumas išaugo į sūnų. Norėdamas mane apsaugoti nuo žmonos Heros pykčio, Dzeusas sykį gudrybe privertė ją pamaitinti mane krūtimi – taip tapau nemirtingas. Hera gali į valias mane įžeidinėti, tačiau man pakenkti – niekados. Bet jai išties patinka mane žeminti.

Net ir pati deivė vis dėlto yra moteris.

Jaunystėje buvau kiek pasipūtęs: visus žudydavau, kas likdavo – niokodavau ir rydavau. Kai Hera sumanė išvaryti mane iš proto, siautėdamas suknežinau galvas šešetui savo vaikų, – dėl to nepaprastai gailiuosi, – be to, suniokojau palapinę, pilną žmonių, kurių nė vardų nežinau. Tai buvo negeras poelgis, Atlantai, o man gi visuomet rūpėjo elgesio normos, net kai būdavau girtas. Tad nieko nelaukdamas patraukiau stačiai į Delfus, ten ketinau išgauti atleidimą. Delfų pitija man patarė tapti Euristėjo tarnu. Taip, to paties suglebusio bjaurybės, nenuovokaus mašalo, vyne prarūgusio Euristėjo tarnu. Na, suprantama, idant išpirkčiau savo kaltę. Todėl dvylika metų privalau vykdyti bet kokį jo įgeidį. Ir visai nesvarbu, kad aš stiprus, o jis – silpnas. Nesvarbu, kad galiu jį užmušti vienu spjūviu. Jis yra mano šeimininkas. Euristėjo garbei jau esu nukovęs Nemėjos liūtą, sunaikinęs hidrą, sugavęs auksinį Artemidės danielių; jau sučiuptas didžiau-

sias pasaulyje šernas, iškuopti Augėjo tvartai, išvaikyti žmones ryjantys Stimfalo paukščiai, sutramdytas Kretos jautis ir mėsėdžiai Diomedo žirgai, nuo amazonės Hipolitės kūno nuplėšta juosta, o Geriono galvijai parvesti namo, ir štai dabar esu čia, su tavimi, – manęs laukia vienuoliktasis žygdarbis.

Vaisiai.

Ar nesakiau, kad ji trokšte trokšta mane pažeminti? Kokiam didvyriui rūpėtų vaisiai?

Matai, Atlantai, mano senasis kalne, mano senasis drauge, turiu gauti keletą Heros obuolių – tų ypatingųjų, kuriuos tekėdama už Dzeuso ji kaip dovaną yra gavusi iš tavo motinos. Juk jie yra tavo vaismedžių sode, tiesa? Ar vis tebeturi raktą? Juk neatidavei jo toms kraujo ištroškusioms hesperidėms? Aš nebandysiu suvilioti tavo dukterų, Atlantai, dabar nuo moterų laikausi kaip įmanydamas atokiau – man reikia susikaupti, na, pats supranti. Beje, šiek tiek paskalų: tavoji duktė Kalipsė savo guolyje laiko tą kvailį Odisėją, ir ką

sau manai, ar ketina jį paleisti? Ogi ne. Pati Hera neįstengia jo iš ten ištraukti. Odisėjas slidus nelyginant riebus šernas, tačiau Kalipsės rankos kaip iešmai. Tavosios mergaitės it koks ryšulėlis. Tau reikėtų jas ištekinti.

Tačiau prie reikalo, Atlantai. Jei tebeturi raktą, ar negalėtum seno draugo Heraklio labui nusileisti žemyn ir atnešti vieną ar porą, na gerai, trejetą aukso obuoliukų? Kol suvaikščiosi, perimčiau pasaulį nuo tavo pečių. Argi ne puikus pasiūlymas?

Atlantas tylėjo. Perrėžęs odinę Heraklis šliūkštelėjo jam vyno, ir jiems begeriant didvyris atidžiai stebėjo Atlanto veidą. Heraklis buvo pavainikis ir apgavikas, tačiau jis buvo vienintelis, galintis išlaisvinti Atlantą nuo jo naštos. Juodu abu tai puikiai žinojo.

– Aplink medį susirangęs guli Ladonas, – prabilo Atlantas. – Aš jo bijau.

– Ką? Tos menkutės gyvatės? Tos šimtagalvės baidyklės? Kiekvienas liežuvis – klausimas, kiekvienas atsakymas – nieko šnypštimas. Ladonas – ne pabaisa, o atrakcija turistams.

– Aš jo bijau, – pakartojo Atlantas.

– Paklausyk, – kalbėjo Heraklis, – mačiau kur kas baisesnių už Ladoną. Hidra buvo kirmėlė. Nukerti vieną galvą, o po akimirkos į tave žiūri jau kita. Panašiai kaip santuoka. Po viso šito dar privalėjau nusileisti tiesiai į Hadą ir išvilioti tą kvailą šunį, kuo jis ten vardu? Kerberas? Trys galvos, eilės dantų. Nenuostabu, kad mirusieji negauna laiškų – kas gi galėtų juos nešioti, kai vartus sergsti toks šuva? Tačiau ir su juo susidorojau, lygiai taip susitvarkiau ir su Kretos jaučiu. Norėdamas parodyti, kas čia bosas, Atlantai, privalai jiems žvelgti tiesiai į akis.

– Ladonas turi du šimtus akių, – laikėsi savo Atlantas.

– Du tūkstančius ar du milijonus – esu Heraklis, tad nesijaudink dėl šito. Nueisiu ir jį nudėsiu, o pakeliui dar prigriebsiu mums šio to užkąsti.

Štai eina jis, pasaulio didvyris, tvirtas kaip jo alyvmedžio kuoka. Ar jis išdaiga, ar dievas? Dvilypė prigimtis yra ir jo jėga, ir pražūtis. Jis ir išdaiga, ir dievas. Ar viena, ar kita atneš jam mirtį? Kas iš dviejų?

Heraklis peršoko hesperidžių sodo sieną. Jis turėjo raktą, tačiau užraktas buvo surūdijęs, be to, jis nusprendė, kad naudoti jėgą, kaip buvo įpratęs, Atlanto nuosavybėje neišmintinga.

Sodas buvo didžiulis ir smarkiai apžėlęs. Trypdamas jį sunkiaisiais žingsniais Heraklis patraukė stačiai prie švytinčio vidurio, kur ir augo derlingasis Heros vaismedis.

Po medžiu drybsojo Ladonas. Susirangęs tarsi kirmėlė. Ladonas, drakonas žmogaus liežuviu. Šliužu paverstas žmogus, šaltakraujis ir paniuręs.

Heraklis pasveikino Ladoną.

– Ar tai tu, nuodų krepšy?

Ladonas pramerkė šešiasdešimt penkias akis, tačiau nėmaž nepajudėjo.

– Neapsimetinėk dvėseliena, Ladonai. Atgyk.

Pasigirdo atsakymas. Ladono žvynų muzika. Ties galva jie sužvango garsiai it cimbolai, tačiau prie uodegos, kur žvynai buvo gerokai smulkesni ir labiau pasišiaušę, pasigirdo varpų ar trikampių skleidžiami garsai. Jis žvangėjo Herakliui.

– Čia lankėsi nedaug mergaičių, tiesa? – žvelgdamas į aukštą kaip bokštai žolę susiprotėjo didvyris. – Ištisus amžius čia niekas nebuvo pasirodęs.

– Aš gyvenu vienas, – atsakė Ladonas.

– O aš niekur negyvenu, – atitarė Heraklis. – Jau daugelį metų aš kelyje.

– Girdėjau, – atsakė Ladonas.

– Ak, ir ką gi tu girdėjai? – paklausė Heraklis, stengdamasis, kad balsas nuskambėtų kuo nerūpestingiau.

– Kad įžeidei dievus.

– Na, pernelyg jau smarkiai pasakyta, – atsakė jam Heraklis. – Hera manęs nemėgsta. Ir tiek.

– Ji tavęs nekenčia, – pataisė Ladonas.

– Na gerai. Ji manęs nekenčia. Ir kas?

– Čia jos medis. Jos obuoliai.

– Kaip tik jų aš ir atėjau.

– Būsi prakeiktas.

– Aš jau prakeiktas. Kaip man juos gauti?

– Keliauk namo, Herakli.

– Aš neturiu namų.

Ūmai Ladonas pasistojo piestu ir nuo neliečiamojo medžio pradėjo vynioti savo milžinišką kūną. Šimtas jo burnų taškėsi nuodais. Akyse tvykstelėjo pranašystė. Heraklis žinojo, kad šis arba kitas spjūvis bus išties nuodingas. Iš Heros krūtinės jis čiulpė pieną, o štai vieną dieną ji atsiųs jam nuodų. Heraklis tai suprato jau tuomet, kai dar kūdikis miegojo ant motinos vilnų ir Hera pa-

siuntė žydrąją gyvatę jo nužudyti. Aną jis sugebėjo pasmaugti; nuo to laiko kaip įmanydamas ėmė vengti taurių ir išgertuvių. Heraklis nugalėjo hidrą. Jis įveiks ir Ladoną. Ir šiandien nežus. Tačiau didvyris žinojo, kad mirs. Kartkartėmis Herakliui ateidavo į galvą mintis, kad gyvenimas nepaprastai keistas – nepaliaujamas mirties vengimas.

Bėgdamas nuo įniršusio Ladono Heraklis pasislėpė tankiai sužėlusiame sode. Kol slibinas raičiojosi po aukštą žolę, palei senokai nebenaudojamus pinučius ir vartus, Heraklis traukėsi nuo sodo vidurio sienos link, kur buvo palikęs strėles ir lanką.

Įsispyręs kojomis didvyris įtempė lanką.

– Čia, Ladonai, šliaužk čia!

Slibinas vėl stojosi piestu, tiesiai prieš Heraklio strėlę ištempdamas minkštą gerklę. Titnagas akimirksniu pervėrė baidyklę ir ji išsyk nusibaigė; bevokės akys apsitraukė plėve, atvipo žandikauliai.

Heraklis žinojo, kad visos gyvatės mėgindamos išvengti pavojaus dedasi mirusios, todėl atsargiai apėjęs Ladono kūną atsipjovė gabalėlį jo šarvuotos uodegos. Žvynai buvo stori tarsi antkrūtinis, o Heraklis nedėvėjo jokių šarvų, tik Nemėjos liūto, kurį kitados taip nesunkiai įveikė, kailį.

Akimirką pagautas minties apie abi mirtis, Heraklis nė nepastebėjo šalimais atsiradusios Heros. Staiga jis pajuto lietaus lašą, nukritusį ant odos šalia prakaito lašų. Jis žvilgtelėjo į viršų. Ji buvo ten. Jo kankintoja ir svajonė.

Hera buvo išties graži. Ji buvo tokia graži, kad net toks galvažudys kaip Heraklis gailėjosi nesąs nusiskutęs. Be jokio veidrodžio Hera parodė didvyriui, kaip jis atrodo – išsipūtusiais raumenimis ir randuotas. Heraklis jos ir bijojo, ir geidė. Jis juto, kaip jo daiktas čia storėja, čia vėl subliūkšta lyg dumplės. Heraklis panūdo ją paimti, tačiau nedrįso. Heros akyse atsispindėjo panieka ir tarsi koks pasibjaurėjimas.

– Herakli, ar tau būtina visus žudyti?

– Arba žudyti, arba pačiam būti nužudytam. Manęs nekaltink.

– Tai ką dar turėčiau kaltinti?

– Kaltink save, pati viską ir pradėjai.

– Viskas prasidėjo nuo mano vyro apgavystės ir tavo žvėriškumo.

– Tu pati man užleidai šėlsmą.

– Aš tikrai neprašiau tavęs žudyti nuosavų vaikų.

– Pamišęs žmogus nebeturi proto.

– O žiauriojo širdyje nėra nė trupinėlio gailesčio.

– Hera, tu esi mano likimas, ir žinai ką? Aš esu tavasis.

– Dievas neturi jokio likimo. Tu, Herakli, niekuomet netapsi nemirtingas, pernelyg jau žmogiškas esi.

– Tu pati mane žindei, o mano tėvas – Dzeusas. O to jau užtektinai, kad pasidarytum nemirtingas.

– Neužtektinai. Aš ir dabar galiu tave nužudyti.

– Tuomet žudyk. O gal manai, kad bijau?

– Tu pats save pražudysi, Herakli.

– Tačiau tu būtinai būsi ten, idant man padėtum viską baigti iki galo, argi ne taip, Hera?

– Jei aš tau atrodau kaip likimas, tai todėl, kad pats neturi jokios galios.

– Niekuomet dar nebuvo jokio žmogaus, stipresnio už mane.

– Tačiau dar niekuomet nepasitaikė ir silpnesnio už tave.

– Kalbi mįslėmis, kaip ir visos moterys.

– Ką gi, tuomet kalbėsiu tiesiai šviesiai, kaip vyras. Pasaulis negali sunaikinti nė vieno didvyrio. Jo atlygis – susinaikinimas. Tave, Herakli, pražudys ne tai, ką kelyje sutiksi, o tik tai, kas pats esi.

Hera nuskubėjo – nepaprastai trapi, spindinčiais plaukais ir išbalusi. Pakėlusi nuo žemės Ladoną,

sakytum jis būtų koks žaislas, švystelėjo į dangų ir ten amžiams įsitaisė Drakono žvaigždynas.

Kilstelėjus rankas apsinuogino Heros krūtys.

– Nagi, Herakli, kodėl nepasiimi obuolių?

Žengtelėjęs į priekį Heraklis pirštu palietė krūties spenelį. Pajutęs, kaip šis sukietėjo ir sudrėko jo piršto galiukas, Heraklis darsyk prisilietė ir nykščiu aplink apvedė ratą. Jam magėjo žįsti Heros krūtis.

Uždėjusi ranką ant Heraklio rankos Hera vėl paragino:

– Paimk obuolius, Herakli.

Jis nebuvo užmiršęs obuolių. Heraklis žengė žingsnį atgal. Stebėdama jį kietaširdė Hera šypsojosi. Jis buvo perspėtas, kad pats nedrįstų skinti obuolių. Heraklis privalantis palikti juos ant medžio. Paimti obuolius turintis kažkas kitas.

Heraklis žengė atgal dar žingsnį. Heros krūtinė buvo apnuoginta. Ir kodėl dabar nenumirus, o kas neišvengiama tevyksta su malonumu? Jis galėtų

paimti Herą jėga, įkišti į ją savo daiktą, ir tuomet ji neabejotinai jį nužudytų. Heraklis žūtų Heros neapykantos uoloje, tačiau ji pajustų jo mirtį. Ji pajustų paskutinį jo širdies tvinksnį savyje.

Uždėjęs ranką ant savo genitalijų Heraklis pradėjo masturbuotis. Šiurkšti ir patyrusi Hera stebėjo, kaip jis save daužo greitais ir ritmingais smūgiais. Kai Heraklis buvo bebaigiąs, ji pakštelėjo jam į lūpas ir išnyko.

Naktis.

Žolėje vis dar buvo matyti Ladono pėdsakai. Jo atvaizdas tarp žvaigždžių buvo ryškus. Pasilikęs vienui vienas Heraklis sėdėjo po šventuoju medžiu. Jis nebegalėjo suvokti savo kelionės, tiksliau sakant, jis suvokė, kad kelionė *buvo*. Iki šiol visas užduotis jis vykdė nėmaž nemąstydamas apie ankstesnę ar tą, kuri laukia ateityje. Sulaukęs nurodymo Heraklis išsyk griebdavosi jį vykdyti. Jis darė tai, ką ir privalėjo daryti, – nei daugiau, nei

mažiau. Tai buvo jo likimas. O likimu negalima abejoti, negalima jo svarstyti.

Tačiau šiandien buvo kitaip. Šiandien pirmą sykį gyvenime Heraklis mąstė apie tai, ką jis daro. Svarstė, kas jis iš viso esąs.

Ladonas jam liepė keliauti namo. O kas, jei jis ir būtų taip padaręs?

Kas, jei išėjęs iš sodo jis būtų nukeliavęs sau? Susiradęs laivą, pakeitęs vardą. Heraklis galėjo likti nelyginant koks įspaudas laike, kaip Ladono pėdsakai, kurie išnyks vos žolei sužėlus.

Kas, jei savo ateitį jis būtų sulenkęs lengvai lyg kokį geležies luitą? Ar nepajėgtų jis išlenkti savęs iš savo paties likimo ir palikti jį vingiuoti visai kita linkme? Kodėl visą gyvenimą jis buvo toks pastovus, nepajudinamas ir triūslus tarytum didis jautis? Kodėl jis taip atkakliai vilko Heros užkrautą jungą? Pirmą kartą Herakliui šovė į galvą mintis, kad jo velkamas jungas iš tiesų yra jo paties jungas.

NAŠTA

Heraklio akys nukrypo į žvaigždes. Ten švietė Vėžio žvaigždynas – vieno iš jo priešų, kurį Hera pakėlė į dangų. Kai Heraklis kovėsi su hidra, jam į koją įžnybo milžiniškas vėžys. Vėžį didvyris sutraiškė, tačiau, jo skausmui, priešas į jį žvelgs amžinai.

Vėžys. Namų Zodiako ženklas.

„Keliauk namo, Herakli"... Ne, jis niekuomet nekeliaus namo. Per vėlu.

Pakilęs iš po medžio ir pasičiupęs nurėžtą Ladono uodegos gabalėlį, Heraklis stryktelėjo per sodo tvorą ir patraukė atgal pas Atlantą. Pakeliui jis pasigavo snaudžiantį šerną ir nusinešė, kad galėtų išsikepti ir suvalgyti. Iš pažiūros jis vis dar tebebuvo Heraklis – šiurkštus, greitas, tiesus ir ramus. Tačiau viduje viena jo dalis buvo perskilusi pusiau; ne abejonė jį kankino – jis nėmaž neabejojo tuo, ką privalo daryti, – o klausimas. Jis žinojo *ką*, tačiau nebežinojo *kodėl.*

Zvimbimas

Štai ką Heraklis kalbėjo Atlantui, kai juodu kartu vakarieniavo po žvaigždėtu dangumi.

– Kodėl mes tai darome, drauguži?

– Ką?

– Tu ramstai dangaus skliautą, o mano dvylika metų prabėgo smaugiant gyvates ir vagiant vaisius. Pasitaikė vienintelis puikus dalykas – vaikytis Hipolitę, amazonių karalienę; sugauta ji nieko nenorėjo su manimi daryti. Štai kur tikra nepriklausoma moteris. Net nežinau, kas blogiau: priklausomosios, kurios bliauna ant tavęs ištisą dieną, ar kalės, kurioms niekas nėmaž nerūpi.

– Kas nutiko Hipolitei?

– Kažin kas – žinoma, pribaigiau ją.

– Kitados ją pažinojau.

– Apgailestauju, drauguži.

Trumpam stojo tyla. Heraklis išmaukė dar vieną vynmaišį. Jam visai nebesinorėjo galvoti. Mąstymas buvo it širšė. Zvimbianti jam aplink galvą.

– Aš norėjau pasakyti viena, Atlantai. Kodėl?

– Nėra jokio *kodėl*, – paprieštaravo Atlantas.

– Tai ir yra bėda, – toliau kalbėjo Heraklis. – Ir čia, ir čia, ir čia yra kodėl, – jis pagavo trankyti sau smilkinį, tarsi bandytų išmušti įkyrią mintį.

Atlantas pasakė štai ką:

– Palinkęs po pasauliu girdžiu visus žmonių reikalus. Kuo daugiau klausausi, kaip jie klausinėja apie savo lemtį, tuo labiau suvokiu, kaip tai beprasmiška. Girdžiu, kaip jie planuoja rytojų, o naktį numiršta. Girdžiu, kaip gimdymo skausmuose dejuoja moteris ir kaip gimsta negyvas vaikas. Girdžiu belaisvio išgąstį ir kaip jis staiga išlaisvinamas. Girdžiu, kaip nuo pakrantės namų link traukia prekėmis nešinas pirklys, o plėšikai užpuola jį ir kaipmat viską atima. Nėra jokio *kodėl*. Tėra tik dievų valia ir žmogaus likimas.

– Esu stipriausias žmogus pasaulyje, – tarė Heraklis.

– Išskyrus mane, – atsiliepė Atlantas.

– Ir nesu laisvas...

– Laisvės nėra, – kalbėjo Atlantas. – Laisvė – nebūta šalis.

– Tai namai, – atsakė Heraklis. – Jei namai yra ten, kur norėtum būti.

Heraklis kaip įmanydamas stengėsi atsikratyti niūrių minčių.

– Tai tu, Atlantai, manai, kad esi stipresnis už mane? Ar pajėgtum ant savosios varpos išlaikyti Afriką?

Staiga Atlantas pratrūko juoku, kuris Žemei pasirodė besąs tikra nelaimė, mat ji pradėjo smarkiai kratytis. Jau spėjęs išsitraukti varpą Heraklis iš visų jėgų stengėsi, kad ši sukietėtų.

– Nagi, atsistok. Tegul ant manojo daikto pasismeigia visas žemynas.

– Tu girtas, – papriekaištavo jam Atlantas.

– Šiandien per pietus buvau sutikęs Herą. Dieve, kokia ji įžūli. Tu gi žinai tą istoriją apie Paukščių Taką – kaip čirkštelėjau pieną, vos tik ji mane pažindė? Tiesa, tai buvo ne pienas, o kitas skystimas, tačiau ji pernelyg išdidi, kad kam nors tai pasakotų.

Heraklis jau buvo bemaž bebaigiąs.

– Štai kaip Himalajus padengsiu sniegu, brolau.

Jis išsidrėbė priešais žvaigždes.

– Na, Atlantai, dabar tavo eilė.

– Neturiu laisvos rankos.

– Jei nori, galiu tau pagelbėti – kaip draugas draugui.

– Esu pernelyg pavargęs.

– Kalbi it mergaitė.

– Turėtum pabandyti palaikyti pasaulį.

– Aš gi tau sakiau – rytoj. Ant nosies, nelygi-nant ruonis.

Heraklis pradėjo knarkti.

– Labanakt, Herakli, – palinkėjo Atlantas, bet jokio atsakymo taip ir nesulaukė.

Heraklio knarkimas nugriaudėjo per visut visutėlį apačioje plytintį pasaulį, o Atlantas, kaip įprastai, žvelgė į beribę erdvę, trokšdamas tapti jos dalimi – nors vienintelei valandėlei.

Išaušo rytas, kai Heraklis turėjo tesėti pažadą. Tačiau dar buvo neišspręstas keblus klausimas – kaip nenumetant Herakliui perimti iš Atlanto Visatą. Šiek tiek pasiginčijus, buvo nuspręsta, kad Heraklis kaip besiporuojanti sraigė Atlanto nugara slystelės į viršų ir persikels pasaulį tiesiai sau ant pečių.

Viskas ėjo kaip sviestu patepta, jei nepaisysi, kad lovose apsivertė dievai, o į Žemę trinktelėjęs miesto dydžio meteoras nugramzdino dalį Sicilijos.

Pajutęs, kaip nuo nugaros nusirito didžiulė našta, Atlantas grįžtelėjo padėkoti Herakliui ir iš-

vydo jo raudoną it granatas veidą bei įsitempusius nelyginant akmenys raumenis.

– Vėliau bus lengviau, – pabandė paguosti Atlantas.

– Nagi, keliauk ir atnešk obuolius, – tai buvo viskas, ką Heraklis sugebėjo pralementi.

Atlantas pasitrynė kojas ir pusiaują. Jis buvo jau bemaž pamiršęs, ką reiškia stovėti stačiam. Milžinas iškėlė rankas virš galvos – klausėsi savo sustingusių sąnarių traškesio ir mėgavosi jausdamas, kaip pamažėl lengvėja nugara. Pasileidęs žingsniuoti dangumi Atlantas spardė po kojomis pasipynusias žvaigždes, sakytum šios būtų akmenys. Galop milžinas išsigavo iš debesų, kaip iš rūko išbrenda žmogus. Jis vėl pastatė koją ant žemės. Atrodė gana gerai ir proporcingai. Jame tilpo visa milžiniška esybė. Atlantas ėmėsi ieškoti savojo sodo ir galiausiai rado.

Kai Atlantas stumtelėjęs atvėrė sunkias medines duris, jo širdis apmirė. Ko nepajėgė sunaikinti laikas, pribaigė Heraklis su Ladonu. Žemė buvo išdeginta ir užteršta liepsnojančiais drakono nuodais. Ten, kur siena ropštėsi Heraklis, niūksojo tik jos griuvėsiai. Gaubtas, karkasas, kuolai ir vielos, kuriomis prie sienos buvo pririšti abrikosai, – visa buvo sulaužyta. Kiti vaisiai buvo arba sulaukėję, arba sugraužti kirmėlių, arba išlesioti paukščių. Dirva, kurią kitados jis buvo suaręs ir apsėjęs, buvo želte prižėlusi piktžolių. Daržinės stoge žiojėjo skylė.

Sodas, atrodo, simbolizavo tai, kas Atlantui buvo brangu, tačiau prarasta: dukteris, taiką ir ramybę, jo paties mintis, laisvę ir išdidumą. Pagautas pykčio Atlantas griebė aprūdijusias žirkles. Nušveitęs jas odiniu diržu ir kiek pagalandęs į akmenį puolė genėti apleistojo sodo.

Iki vakaro iškilo didžiulė negyvų šakų ir nereikalingų augalų krūva. Galop Atlantas tarsi

laidotuvių laužą ją užkūrė. Akimirksniu į viršų stryktelėjo liepsnos; net Heraklis pajuto jas savo sprandu ir ėmė nerimauti dėl to, ką dabar veikia Atlantas. Tiršti dūmai be galo įžeidė dievus, mat jie suprato, kad čia ne aukuro dūmai. Pats Dzeusas nusprendė įsikišti. Ūmai jis pasirodė sode sukriošusio, šiurkščia asilo skranda apsisiautusio darbininko pavidalu.

– Ar ponas Atlantas grįžo į hesperidžių sodą?

– Kas tu toks? – pasiteiravo Atlantas, versdamas į laužą dilgėles.

– Aš vardu Parsimonijus. Nesu turtingas, tačiau kuo galėsiu, būtinai tau pagelbėsiu.

– Kaipgi tu gali man pagelbėti? – paklausė Atlantas.

– Galiu tave perspėti, kad pats Dzeusas skyrė tau bausmę ir pats Dzeusas privers tave ją vykdyti.

– Regis, apie Dzeusą tikrai nemažai išmanai, – pašaipiai tarė Atlantas.

– Esu tikintis žmogus.

– Daugelis paprastų žmonių šitaip save vadina – taip pateisina savo elgesį.

– O kaip tu pateisinsi savąjį?

– Gali pranešti griausmavaldžiam Dzeusui, kad pasaulį laiko jo pavainikis sūnus Heraklis.

Dzeusas apie tai ničnieko nežinojo. Nežinojo jis ir apie sode įvykusį susitikimą su Hera. Kaip ir daugelis moterų, Hera buvo pernelyg atsargi, kad viską pasakotų vyrui.

– Heraklis privalo atlikti savąją bausmę.

– Jis pakankamai stiprus, kad sugebėtų atlikti ir savąją, ir dar manąją – kurį laiką. Be to, jam reikia pamąstyti.

Dabar Dzeusas jau ne juokais susirūpino. Juk tikrieji didvyriai iš viso nemąsto.

– Apie ką Heraklis mąsto?

– Ar asilo skranda ne per daug nori žinoti? – įgėlė Atlantas, staiga suabejojęs, ar jo svečias ir yra tas, kuo dedasi. – Aš tau paaiškinsiu – Hera-

klis mąsto apie save. Taigi taigi, Heraklis, gimęs su uolomis vietoj raumenų ir su tokia pat uola tarp ausų, praėjusią naktį manęs klausė, kodėl jis turėtų vykdyti dievų užgaidas. Pamaniau, kad tai kvailas klausimas, gal net ne klausimas, tačiau tai buvo pirmasis klausimas, kurį Heraklis per visą laiką iškėlė, neskaitant tokių kaip „Į kurią pusę?“ arba „Ar tu ištekėjusi?“

– Ir ką tu jam atsakei? – pasiteiravo Dzeusas.

– Nieko neatsakiau. Jei nėra klausimo – negali būti ir atsakymo. Niekas negali klausti *kodėl* apie dievus.

Pastaroji pastaba Dzeusą nuramino. Jis jau neabejojo, kad Heraklis, net jei dabar iš tiesų mąsto, vėliau liausis. Dzeusas tik baiminosi, kad dabar Atlantas nepradėtų svarstyti to neaiškaus Heraklio klausimo.

– Protingai atsakei, Atlantai. Esu įsitikinęs, kad į šį menką nusižengimą Dzeusas pažiūrės pro pirštus.

– Esu įsitikinęs, kad Dzeusas apie tai ničnieko nenutuokia, – atsakė Atlantas.

– Galbūt tu ir teisus. Kai kurių klausimų geriau iš viso neuždavinėti. Juk jei manęs dabar kas nors paklaustų: „Kur yra Atlantas?“, turėčiau atsakyti: „Įprastoje vietoje.“

Pakilęs nuo žolių krūvos, ant kurios buvo įsitaisęs, ir linktelėjęs Atlantui, Parsimonijus paliko sodą. Vos jam išsmukus pro vartus, Atlantas uždėjo rankas ant sienos viršaus ir stryktelėjo pažvelgti, kur link patraukė jo svečias. Tačiau Parsimonijus akimirksniu dingo, įkandin palikęs tik nediduką aukso dulkelių taką.

– Tai buvo Dzeusas, – pagalvojo Atlantas ir sunerimo, nors ir pats negalėjo gerai suvokti kodėl.

Heraklis neatrodė patenkintas. Pasaulis buvo gerokai sunkesnis, nei jis įsivaizdavo. Visa jo jėga buvo staigūs veiksmai, o ne ištvermė. Jam prie

širdies buvo trumpos, tačiau nuožmios kovos, sotūs pietūs ir miegas. Heraklio kūnas buvo stiprus kaip Atlanto, tačiau būdas – ne. Hera dėl jo nė- mažo neklydo. Heraklio jėga tebuvo jo paties silpnumo priedanga.

Niekas nedrįsta ginčytis su žmogumi, kuris yra dvigubai aukštesnis, dvigubai sunkesnis, dvigubai karštesnio būdo ir kurio galva didesnė net trejetą kartų. Pabandyk pasiginčyti su Herakliu, ir jis tave beregint sutraiškys. Tad jis visuomet ir likdavo teisus. Vos atvilkęs pataisyti vežimaitį, išsyk išgirsdavo žodžius: „Vieną minutėlę, pone Herakli, mes visiškai neužsiėmę, beregint jį sutaisysime"; visa virtinė jau senokai savo eilės laukiančių sugedusių vežimaičių galėjo tiesiog pavirsti dulkėmis, ypatingajam Heraklio lenktyniniam modeliui išsiveržus į eilės priekį.

Jam už dyką pataisydavo ratus ir dar išblizgindavo. Heraklio vežimaitis buvo panašus į žirgo traukiamą šiukšliadėžę, mat jame visuomet volio-

davosi tušti vynmaišiai ir vakarykštė paskubomis nušautų šernų maita.

Tačiau nesvarbu.

Kol vežimaitis vėlei tapdavo puikus ir tinkamas naudoti, Heraklis, įsitaisęs ant šiaudų kūgio, vartydavo nimfų piešinius. Kartkartėmis prisiartinę žmonės paprašydavo autografo, ir jis ant vaškinės lentelės kaulu išraižydavo savąjį vardą. Heraklis niekuomet už nieką nemokėdavo, ir jei kas nors išdrįsdavo pasiginčyti, tokį jis išsyk nužudydavo. Heraklio gyvenimas buvo nesudėtingas. Jis pats buvo paprastas vaikinas. Moterys buvo tarsi malkos, kurias tereikia perskelti, kad jos tave sušildytų. Heraklis labai mėgdavo praskėsti moters kojas ir į ją įsiskverbti. Nė viena moteris nebuvo jo atstūmusi. Vis dėl jo žavesio.

Be abejo, tai Heraklio versija. Mat nė viena moteris, kada nors išdrįsusi jį atstumti, neliko gyva ir nieko negali papasakoti. Tai bemaž jau buvo pavykę Hipolitei. Stovint prie išsekusio

amazonės kūno, Heraklį užplūdo gailestis. Ištisus metus jis persekiojo Hipolitę – o gal tai buvo Artemidės danielius? Jis jau nebegalėjo atsiminti. Tai išties buvo ilgos ir didžiai varginančios vytynės, jis tai puikiai žinojo. Be to, Hipolitė buvo vienintelė moteris, kuri pajėgė išlaikyti atstumą. Ji būtų ir pabėgusi, jei keletas Heraklio draugužių kalnuose jai nebūtų surengę pasalos.

Stovint šalia amazonės ir jo prakaito lašams varvant tiesiai ant jos veido, didvyrį ūmai apėmė neapsakomas noras ją švelniai pakelti ir pasidalyti savo valgiu. Jis net pagalvojo apie vestuves. Stovėdamas ir maskatuodamas vėzdu Heraklis pasiteiravo, ar Hipolitė už jo tekėtų. Ji pasakė, kad amazonės niekuomet neteka ar panašiai. Kažką tokio kvailo, ir staiga Heraklis suvokė, kad ji tokia pat moteris kaip ir visos – niekuomet nežinanti, kas jai iš tiesų geriausia. Kiek padvejojęs, Heraklis akimirksniu nurėžė jai galvą, lygiai kaip perpjaunamas dykumos kaktusas.

Kraujas plūstelėjo tiesiai Herakliui ant kojų. Kažkas kieta įstrigo jam tarp kojų pirštų – kažkas panašaus į antspaudą, kuriuo turtuoliai paprastai žymi savo turtą, idant apsaugotų jį nuo vagių.

Vargšas Heraklis. Heros pienas ir Hipolitės kraujas. Moterų suvaržytas vyras.

Heraklį užvaldė didžiai nemaloni mintis. *O jei Atlantas taip niekuomet ir negrįžtų?*

Trys aukso obuoliai

Atlantas nuskubėjo per sodą nuskinti trijų aukso obuolių.

Kai ranka jau buvo besiekianti pirmojo, po kojomis ūmai pasigirdo dundesys; stengdamasis išsilaikyti Atlantas įsitvėrė medžio kamieno. Medžio žievė buvo vėsi nelyginant sidabras, nors į delną įkritęs obuolys priminė išlydytą auksą. Lyg kas kitas būtų nuskynęs obuolį ir įdėjęs milžinui į saują. Jis atsargiai apsidairė. Tačiau aplinkui ničnieko nebuvo. Aplinkui viešpatavo vėsi naktis.

Įsidėjęs obuolį į kišenę, Atlantas nusižiūrėjo antrą tobuląjį vaisių. Šįsyk pasigirdo dejonė – aiški dejonė – ir krūtinę jam ūmai persmelkė neapsakomas skausmas. Susverdėjęs jis susibraižė nugarą į medžio kamieną, o sveikas ir nesudaužytas

obuolys jo kūnu nuriedėjo žemyn. Atlantas jį vikriai pačiupo. Milžino delne buvo mažytis pasaulėlis – sau pačiam visiškai pakankamas.

Atlanto žvilgsnis, įbestas į obuolį, sustingo ilgam: po vaisiaus luobele jis tarėsi regįs žemynus, iš vieno krašto į kitą skubančių upių tėkmę. Atlantas pratrūko kvatotis; jį užliejo begalinis švelnumas, pasididžiavimas ir vėl tas pats nepakeliamas spaudimas krūtinėje. Staiga jis panūdo verkti – nelyginant lietaus lašai obuoliu ritosi ašaros.

Atlantas nebuvo pratęs prie jausmų. Vienatvės valandomis jis mėgino padėti sau mąstydamas. Milžinas prisigalvodavo matematinių užduočių ir įnikęs jas spręsdavo, sudarinėdavo žvaigždėlapius. Mėgindavo suvokti dievų bei žmonių kelius ir galvoje kurdavo didžiulę pasaulio istoriją. Mintys gelbėjo jį nuo mirties. Taip pat ir nuo jausmų. O ką dar – išskyrus skausmą ir naštą – Atlantas galėjo jausti?

Ir dabar, žvelgiant į šį mažytį pasaulėlį, milžiną staiga užplūdo jausmas, kurį jis vos galėjo pažinti. Atlantas neišdrįso jo įvardyti.

Heraklį, kurio jėga buvo suvaržyta taip, kad jis negalėjo nė krustelėti, ūmai užvaldė baisi panika. Jis buvo vienas. Nesikūreno laužai, nesklido šviesa, nebuvo galima užuosti ruošiamo valgio kvapo. Nebuvo nė vieno, kuris klausytųsi jo šnekų, kartu pasigertų ar jį pašlovintų. Vienintelė jo draugija buvo širšė, įkyriai zvimbianti aplink galvą, – zyzianti mintis-širšė. Kodėl? Kodėl? Kodėl?

Sode Atlantas jau buvo nurėškęs antrąjį obuolį ir siekė trečiojo. Staiga virš galvos pasigirdo trenksmas, švystelėjęs geltonas tarsi obuolys žaibo blyksnis nuo medžio viršūnės plėšte nuplėšė trečiąjį obuolį ir sviedė jį tiesiai į milžiną. Mėgindamas sugauti vaisių Atlantas kiek išgalėdamas išsitiesė, tačiau nudribo ant žemės. Obuolys buvo sunkus

it mintis. Jis gulėjo šalia žolėje ir kaip įmanydamas stengėsi, kad Atlantas jo negalėtų pasiekti.

Atlantas išsigando. Kaip ir kiti motinos Žemės vaikai, vos prie jos prigludęs, jis akimirksniu atgavo jėgas. Kitados, kai Heraklis grūmėsi su jo broliu Antėju, kurį laiką jau regėjosi, kad kovą laimės Antėjas, mat vos Heraklis jį parmesdavo ant žemės, šis vėl stryktelėdavo kupinas naujų jėgų.

Tačiau kai jo paties gyvybei iškyla pavojus, Heraklis tampa itin nuovokus. Ir tąsyk jam galop toptelėjo mintis, kad turi laikyti Antėją iškėlęs virš galvos ir sulaužyti jam šonkaulius. Taip ir nutiko.

Bet dabar, nors ir tvirtai jautėsi, Atlantas nesumojo, kaip galėtų paimti obuolį. Vargais negalais jis stumtelėjo obuolį savęs link, o kai šis atriedėjo, milžinas ilgai gulėjo nejudėdamas ir įsmeigęs žvilgsnį į vaisių.

Tremtyje Atlantas išmoko susikaupti. Jis buvo įpratęs taip gyventi pasaulyje, kaip tik žmogus gali gyventi: be paliovos ką nors steigė, statė, dirbo

žemę, gamino vyną, pardavinėjo jį, tiekė turčiams brangakmenius ir šnekučiavosi su galingaisiais. Atlantas ir pats buvo vienas iš galingųjų.

Tačiau galingasis paprastai nedaug tepastebi. Jam to visai nereikia. Už jį gausybę dalykų pastebi kiti.

Būdamas vienas, vienintelis pasaulio laikytojas, Atlantas išmoko aiškinti visus garsus ar ženklus. Jis nesunkiai galėdavo nuspėti, kada atūš audra ar nugriaudės žemės drebėjimas; pajėgdavo užuosti liepsnojančias susidūrusių žvaigždžių liekanas. Atlantas įprato skirti net menkiausius garselius – kaip lovoje verčiasi žmogus ar pro šalį sliūkinant hienai paukštelis skelbia pavojų. Milžinas girdėdavo, kaip uolos suspaudžia įvairius padarus ir paverčia juos fosilijomis. Žmonėms kertant miškus, jo ausis kaipmat pagaudavo lūžtančių medžių traškesį.

Šįsyk, išsitiesęs veidu į žolę, Atlantas išgirdo piktus šūksnius, sklindančius iš paties Tartaro; ten

susirinkę visi mirusieji, ten yra ir keletas jo brolių, kurie nekenčia mirties ir didžiai ilgisi gyvenimo. Amžinybės nelaisvėje jie nepaprastai pasigenda laiko.

Atlanto mėgstamiems dalykams niekuomet neužtekdavo laiko, o tapęs nemirtingas jis tetu-ri tik amžiną bausmę. Amžiams likti tuo pačiu asmeniu. Amžių amžius vykdyti tą pačią užduotį.

Atlantas įsiklausė. Išgirdo vabalus traiškančią moterį, kuri ketino gaminti purpurinius dažus. Ji per amžius nesiliaus tai dariusi, tiesa? Tai jos darbas; ir nors vakarus ji leistų valgydama, gerdama, dainuodama ar lankydama draugus, moters gyvenimas niekuomet nepasikeis. O ar jai tai rūpi? Atlantas įsiklausė, bandydamas išgirsti, ar ji dejuoja. Ne, nedejuoja – traiškydama vabalus ji kažką niūniuoja, o jos mintys kažkur toli; jos sukasi apie mylimąjį, vaikus, šiltos dienos malonumus.

Ar šią minutę Atlantas sutiktų savąjį gyvenimą iškeisti į šios moters gyvenimą: jai atiduoti pasaulį, o pats pasiimti grūstuvėlį ir piestą?

Atlantas save apgaudinėjo. Melsdamas bent menkiausio išlaisvinimo nuo savo milžiniškos naštos, iš tikrųjų jis ne tai turėjo galvoje. Jis tebebuvo Atlantas. Jis buvo pasaulio valdovas, Visatos stebuklas.

Jo bausmė buvo nepaprastai klastinga – slepianti jo paties tuštybę.

Atlantas žvilgtelėjo į obuolį. Pirmą sykį jis susimąstė apie tai, kad pats buvo bendrininkas skiriant bausmę. Ir kodėl jis kovojo prieš dievus? Juk jis turėjo daugiau nei užtektinai. Jam priklausė visa karalystė ir galia. Tiesa, dievai buvo pakurstę atėniečius prieš Atlantidą, tačiau kas buvo pasiekta karu? Nuskendo puikieji jo miestai ir uostai. Jo rūmus papuošė vandens gyvūnai. Tokia vieta, kaip jo pasaulis, nebeegzistavo.

Kodėl Atlantas nepajėgė pripažinti savo gyvenimo ribų, o jei ir pripažino, kodėl jų taip nekentė?

Ribos ir troškimai visuomet...

Žmogui derėtų iš visų jėgų grumtis su pasauliu. Jam derėtų priimti likimo iššūkį. Kas atsitinka, kai saulė pasiekia aukščiausiąjį tašką? Ar tai, kad rytas privalo virsti diena, o ši – ramiu vakaru ir žvaigždėmis nubarstyta naktimi, yra pralaimėjimas?

Heraklį buvo užvaldžiusi tokia didžiulė baimė, kokios jis nebuvo patyręs per visą gyvenimą. Jis galėjo priimti bet kokį iššūkį, išskyrus iššūkį be paties iššūkio. Save jis galėjo suvokti tik kovoje. Tik priešindamasis Heraklis mokėjo save apibrėžti. Tik kovodamas jis jautė, kaip dirba raumenys ir pulsuoja kraujas. Dabar jis nejautė nieko, išskyrus pasaulio svorį. Atlantas buvo teisus – Herakliui jis buvo per-

nelyg sunkus. Didvyris nepajėgė jo išlaikyti. Jis nepajėgė pakelti šios lėtai besisukančios vienatvės.

Atlantas suprato, kad sode dar kažko esama. Šalia savojo medžio stovėjo šydu apsigaubusi Hera.

– Atlantai, – kreipėsi į jį Hera, – kodėl čia guli?

– Ar tave atsiuntė manęs nubausti? – pasiteiravo Atlantas.

– Pasiimk obuolį, – pasakė Hera.

– Negaliu, – nusijuokė Atlantas.

Jo padėtis buvo absurdiška.

– Atlantai, ar žinai, kas tai per medis?

– Tai tavo medis, kurį dovanojo motina Žemė.

– O kokia didžiausia motinos Žemės dovana?

– Žinoti praeitį ir ateitį, – atsakė Atlantas.

Dabar Žemė jau sena, tačiau visa išmintis slypi joje. Ji žino viską, kas įvyko nuo pat pasaulio pradžios.

Apie tai, kas buvo prieš atsirandant laikui, ji kalba labai mažai, be to, tokia kalba, kurios niekas iki šiol nepajėgė suprasti. Bėgant laikui, paslaptingieji jos kodai pamažu buvo įveikti. Jos pačios purvas ir lava yra žinios iš praeities.

Apie ateinantį laiką Žemė kalba nemažai, tačiau kas jos klausosi?

– Obuoliai, kuriuos paėmei, yra tavo paties praeitis ir dabartis, – pasakė Hera.

Atlantas buvo išsigandęs. Jis laikė savo ateitį ant pirštų galiukų ir ji buvo pernelyg sunki, kad būtų įmanoma pajudinti.

– Trečiasis obuolys yra dabartis, – kalbėjo Hera, – kurią sudaro praeitis, nukreipta tiesiai į ateitį. Kas yra, Atlantai? Tik tu ir gali nuspręsti.

– Kodėl pats Heraklis negalėjo tų vaisių nusiskinti?

– Sykį jis jau buvo mane apvogęs. Daugiau tai nepasikartos.

– Kodėl medžio sergėti pasiuntei Ladoną?

– Kiekvienas nuraškęs šiuos obuolius gali prilygti dievams, kurie praeitį ir ateitį žino lygiai gerai kaip ir šiandieną.

– Žmonijai tai būtų palaima.

– Jiems tai būtų tikrų tikriausias prakeiksmas, – nesutiko Hera. – Žmonija lig šiolei tveria tik dėl savojo neišmanymo, nes žinojimas ją išsyk sunaikintų. Visi žmogaus išradimai netrunka tapti jo paties pražūtimi. Tavo brolis Prometėjas pavogė ugnį, o kaip šią dovaną panaudojo žmonės? Išmoko deginti vieni kitų pasėlius ir namus. Chironas išmokė tave medicinos, o tu ką išmokai gaminti? Nuodus. Arėjas davė jums ginklų, o kam jūs juos naudojote, jei ne vieni kitiems žudyti? Net ir tu, Atlantai, būdamas pusiau dievas, pusiau žmogus, sunaikinai gražiausią pasaulio miestą. Tu jau geriau pats naikinai savo ūkį, nei žiūrėjai, kaip kitas nuima tavo derlių. Tu verčiau sutikai paskandinti savo laivus, užuot stebėjęs, kaip jais plaukia tavo priešai.

– Patys dievai kovojo su mumis, – tarė Atlantas.

– O jūs pasistengėte palengvinti mums užduotį ir patys save sunaikinote.

– Kodėl šitaip kalbi?

– Idant padėčiau tau pasirinkti.

– Neturiu jokio pasirinkimo.

– Tą patį tu kalbėjai ir kovodamas su dievais.

– Nėra jokio pasirinkimo. Tėra likimas. Nė vienas žmogus negali išvengti savojo likimo.

– Pažvelk į medį, Atlantai.

Atlantas pasivertė ant šono ir pažvelgė į medį – jis keistai švytėjo. Milžinas niekaip neįstengė suskaičiuoti vaisių.

– Tu pasirinkai tris obuolius. Ar padarei tai atsitiktinai?

– Kai tąsyk žvilgtelėjau į medį, regėjosi, jų ten kabaruoja tik trejetas.

Atlantas visiškai susipainiojo. Iš tiesų jis matė lūžtantį nuo vaisių medį, lygiai kaip dabar, tačiau

kai raškė obuolius, atrodė, kad jų tebuvo tik trejetas – tas pats trejetas, kurį jis ir išsirinko.

– Nebuvo jokių kerų, Atlantai. Tu nematei medžio tokio, koks jis buvo iš tikrųjų. Tu negali matyti nuolatinės pasaulio kaitos. Visos šios praeitys, dabartys ir ateitys priklauso tau. Tu turėjai galimybę ir kitaip pasirinkti. Tačiau šito nepadarei.

– Ar mano ateitis turi būti tokia sunki? – paklausė Atlantas.

– Tai tavo dabartis, Atlantai. Kasdien tavo ateitis sunkėja, tačiau ji nėra aiškiai nustatyta, – atsakė jam Hera.

– Kaip galėčiau išvengti savojo likimo?

– Tu privalai pats pasirinkti lemtį.

Paslaptingoji Hera staiga pranyko ir Atlantas paliko vienas. Rankose jis atsargiai gniaužė obuolius. Milžinas nėmaž nesuprato, ką Hera jam kalbėjo,

net nesuvokė, ar jam iš viso tai rūpi. Dabar jis privalo grįžti pas Heraklį. Dabar jis suko galvą tik apie tai, kaip įtikinti didvyrį dar nors kurį laiką palaikyti pasaulį.

Jokios išeities...

Heraklis buvo trumpam prisnūdęs.

Didvyris sapnavo, kad jis yra viena vienos dienos akimirka. Kažkas trinktelėjo ir suskambo. Jis pražuvęs. Juk jis – ne kas kitas, kaip varpas Ladono žvynuose. Švilpiantis hidros šnypštimas. Artemidės danieliaus kanopa. Karvės varpelis. Šerno užpakalis, Diomedo žirgų žvengimo aidas, Stimfalo paukščių klyksmas, Nemėjos liūto karčiai, Kretos jaučio maurojimas. Jis buvo Augėjo tvartais plūstančio vandens šniokštimas, šuns inkštimas, mirštančios moters dejonė.

Tuomet jis ir vėlei tapo savimi; Heraklis draskė savo kūną tarsi stengdamasis nusitraukti odą. Jis buvo savo paties agonijos garsas.

Heraklis pabudo išpiltas prakaito. Tačiau jis neįstengė net kaktos nusišluostyti. Be menkiau-

sios nuovokos spoksojo į ramut ramutėlį žvaigždžių nusėtą dangų ir svarstė, ar šūktelėjęs galėtų sulaukti atsakymo.

Nebuvo girdėti jokio triukšmo. Ne, triukšmas iš tiesų buvo – tas, kurio jis nekentė visa širdimi. Zyzimas, zyzimas ir darsyk zyzimas apie galvą.

– ATLANTAI! – suriko jis. – ATLANTAI!

Žemės kalnuose nugriaudėjo smarki perkūnija.

– Nėra reikalo šitaip staugti, – pasigirdo Atlanto balsas. – Aš puikiai tave girdžiu.

Šit jis, aukštas ir besišypsantis, stovi tiesiai priešais Heraklį, laimingas atsikratęs naštos. Ūmai Heraklis pajuto, kad iš pavydo jo oda bemaž užsiliepsnojo.

– Ar turi obuolius? – paklausė jis, kaip įmanydamas stengdamasis išlikti ramus.

Kiek pasirausęs kišenėse Atlantas ištraukė juos lauk; obuoliai vis dar švytėjo keista šviesa. Tuomet Atlantas prabilo:

– Herakli, aš galiu nunešti juos Euristėjui už tave.

– Nesirūpink dėl to, drauguži, – atsakė Heraklis. – Ir taip jau daug padarei.

– Nieko tokio, – tarstelėjo Atlantas.

– Ne, tau tikrai neverta leistis į tokią kelionę vien tam, kad atiduotum keletą vaisių.

– Pamaniau, pakeliui galėčiau aplankyti savo dukras, – neatlyžo Atlantas.

„Prakeikimas, – pagalvojo Heraklis, – tos mergšės amžiams jį pasiliks."

– Pernelyg nenusivarei, tiesa? – paklausė Atlantas.

– Nusivariau? Ne, drauguži, man čia visai patinka, aplinkos pakeitimas, jokių problemų.

– Ką gi, – tarė Atlantas, – tuomet ar norėtum, kad prieš išeidamas dar ką nors padaryčiau?

Heraklis buvo nepaprastai suirzęs. Jeigu Atlantas pastebės jo nerimą, jis tiesiog nueis sau. Pats vie-

nas, be niekieno pagalbos, Heraklis tikrai nepajėgtų nuleisti pasaulio žemyn. Atlantas galėtų jį čia palikti amžiams.

– Jei jau pasiteiravai, norėčiau paprašyti pagalvėlės – kad nors kiek sumažintų svorį. Nelemtoji Šveicarija.

– O kas toje Šveicarijoje? – paklausė Atlantas.

– Kalnai, brolau. Jie duria man sprandą.

Atlantas buvo geros širdies ir nėmaž netroško Heraklio kančių; kiek pasirausęs krepšyje, jis surado tankių vilnų kuokštą, kurį galėjo susukti į pagalvėlę. Palinkęs prie Heraklio Atlantas pabandė pakišti vilnas jam prie kaklo.

– Po Materhornu, drauguži...

– Ką? – nesuprato Atlantas.

– Tu nepakiši jos ten, kur reikia. Nagi, palaikyk minutėlę pasaulį, ir aš pats pasidėsiu pagalvėlę ant pečių, kad būtų patogu. Ak, tik nesutraiškyk obuolių!

Ničnieko neįtardamas Atlantas pakinkavo galva ir pasilenkė padėti obuolių ant Visatos grindų. Tuomet stebėtinai lengvai kilstelėjo kosmosą nuo Heraklio nugaros ir užsidėjo jį sau ant galvos.

Heraklis akimirksniu susirinko obuolius.

– Patogiau įsitaisyk, drauguži. Aš nė nemanau grįžti.

Kurį laiką Atlantas nepratarė nė žodžio. Tuomet, pastebėjęs grimasos iškreiptą Heraklio veidą, suvokė esąs apgautas. Apsukrusis Heraklis neturėjo smegenų, tačiau buvo nepaprastai klastingas.

Ir kas beliko Atlantui? Jam kilo didžiulis noras sviesti Visatą Herakliui ir šitaip jį sutraiškyti, sunaikinti laiką, kad istorija prasidėtų iš naujo.

– Nagi, Atlantai, juk tu jau pasilinksminai, – šaipėsi Heraklis.

Lėtai, sakytum baimindamasis išlieti bent vieną lašelį pieno, Atlantas nuleido Visatą ant pečių

ir vėl sulinko nuo savo naštos. Jis tai padarė taip grakščiai ir lengvai, taip švelniai, bemaž su meile, kad Heraklis akimirksnį net susigėdo. Jis pats nė nedvejodamas būtų sudaužęs pasaulį į šipulius, jei tik taip būtų galėjęs išsilaisvinti. Heraklis suprato, kad dabar Atlantui tik tokia išeitis ir beliko, tačiau šis to nepadarė. Didvyris pajuto Atlantui pagarbą, tačiau niekaip nepadėjo.

– Sudie, Atlantai, – atsisveikino Heraklis. – Ir dėkui...

Vėl užsimetęs liūto kailį ir prisikabinęs prie juostos obuolius, Heraklis patraukė sau, mosuodamas alyvmedžio kuoka. Kai stumdydamas į šalį žvaigždes didvyris pamažėl tolo per laiko sąnašas, Atlantas stebėjo, kaip kartu su juo nyksta ir jo praeitis, dabartis bei ateitis. Dabar milžino gyvenime nebebuvo jokių ribų nei sienų. Buvo niekas, o argi ne nieko jis troško?

Tačiau kodėl niekas toks sunkus?

JOKIOS IŠEITIES...

Suktelėjęs galvą Atlantas akimirksnį neberegėjo ant savo nugaros balansuojančios Visatos. Iš tiesų jis laikė pats save – milžinišką ir sunkų; nedidukas Atlantas ant pečių beviltiškai laikė pasaulio Atlantą.

Tuomet regėjimas staiga išnyko.

Tačiau

Heraklis atidavė obuolius Euristėjui.

Patenkintas atsikratęs prievolės, jis patraukė į pietus ir galiausiai pasiekė šimtavartį Tebų miestą, pastatytą jo gimimo garbei.

Bet, nepaisant garbės ir gimtosios vietos, Herakliui netruko pabosti miesto gyvenimas. Pametęs prašmatnius drabužius ir naktinius ūžavimus, jis nupurtė dulkes nuo senojo liūto kailio (dabar šis regėjosi jau kiek nudėvėtas) ir vėl leidosi į kelią. Keliavo, kol pasiekė Kaukazo kalnus. O čia gerokai ilgiau, nei kas nors pajėgtų atsiminti, prikaustytas grandinėmis kabojo Prometėjas.

Heraklis suvokė esąs netoli Prometėjo uolos-kalėjimo, kai staiga virš galvos pastebėjo aušros

nutviekstą ratus sukantį erelį. Kasryt paukštis kapodavo Prometėjo kepenis, o kasvakar šios vėl ataugdavo. Už tai, kad pavogė ugnį iš dievų, Prometėjas buvo pasmerktas amžinai bausmei.

Norėdamas išlikti nepastebėtas Heraklis palindo po uolos ketera ir iš ten stebėjo besiartinantį erelį. Šis, lenktu snapu praplėšęs blyškią Prometėjo pilvo odą, puolė kapoti.

Prometėjo veidą iškreipė agonija, tačiau kol erelis draskė jo pilvą ir įkišęs galvą į vidurius bandė išplėšti kepenis, kankiniui neišsprūdo nė menkiausia dejonė; Prometėjas tik rietė nugarą. Aukos viduje sukiodamas galvą, plėšrūnas suplasnojo ir nagais lyg laktos įsikibo žmogaus šlaunikaulio. Kai pusė kepenų išvirto, o likusi dalis vis dar glūdėjo viduje, paukštis smarkiai trūktelėjo galvą. Iš Prometėjo lūpų išsiveržė siaubingas riksmas. Sučiupęs kepenis snapu erelis šovė į viršų, šen bei ten ant uolų drabstydamas kraujo ir mėsgalių dėmes.

Prometėjas nualpo.

Išlindęs iš slaptavietės prie jo prislinko Heraklis ir suvilgė Prometėjui lūpas vandeniu iš gertuvės. Atsigavęs Prometėjas jam padėkojo. Apimtas gailesčio Heraklis pridengė nelaimingojo žaizdą nuo kaitrios saulės ir kiaurą dieną kankinančių mašalų.

Prometėjas pasiteiravo Heraklio, ar šis kartais nėra matęs jo brolio Atlanto. Heraklis ūmai prisiminė, su kokiu begaliniu švelnumu Atlantas vėl priėmė tą nepakeliamą pasaulio naštą. Tuomet itin rūpestingai nušluostė Prometėjui kaktą ir pažadėjo būtinai pasikalbėti su Dzeusu, kad šis atleistų jį nuo bausmės.

Toks pat geras kaip ir jo žodis Heraklis galiausiai iškeliavo, palikęs vandens gertuvę ir sausų nendrių.

Kai Heraklis ko nors labai trokšdavo, paprastai pratrūkdavo apie tai šaukti.

– DZEUSAI! TĖVE! DZEUSAI! – nuvilnijo jo balsas per kalnus, keldamas akmenų griūtis ir skaldydamas nedidukes uolas.

O tuo metu auksinėje jųdviejų lovoje Dzeusas su Hera mėgavosi intymiausiomis akimirkomis. Kilstelėjusi vieną antakį ir šyptelėjusi Hera sugrąžino Dzeusą prie malonumų.

Heraklį apėmė siutas. Jei šaukdamas jis negaudavo visko, ko panorėdavo, stverdavosi kuokos. Nuskuodęs ant aukščiausiojo kalno viršūnės ir nėmaž nepaisydamas svilinančios saulės, jis pasiuto daužyti dangų.

Sunerimę dievai pradėjo spėlioti, ar tik milžinai ir vėl nebus jų užpuolę. Hermis buvo pasiųstas išsiaiškinti šio sąmyšio priežasties. Išvydęs užsimojusį dangų perskelti pusiau Heraklį, Hermis kaipmat sutiko nuvesti jį į Dzeuso rūmus.

Dzeusas ničnieko nenutuokė, kol atplėšęs duris Heraklis išvydo tėvą, gulintį ant pamotės. Pasukusi savo gražiąją galvą Hera pervėrė Heraklį tuo pačiu

ironišku žvilgsniu, kurio šis nekentė visa širdimi, o jo daiktas stryktelėjo į viršų kaip kengūra.

Dzeusas atsiplėšė nuo Heros ir ją pridengė patalais, o tada kreipėsi į Heraklį:

– Ką beveiki tarp dievų?

– Pasigailėk Prometėjo, – prakalbo Heraklis. – Jis jau apsčiai prisikentėjo.

– Ką gi, gailestingasis žudikas, – įgėlė Hera, nė nežvilgtelėjusi į Heraklio pusę.

Jau kadų kadais Dzeusą pradėjo kankinti sąžinė dėl Prometėjui paskirtos bausmės, tad jis buvo patenkintas, kad pagaliau pasitaikė proga ją panaikinti. Tačiau net ir dievas negali atsiimti ištarto žodžio, tad tikrąją bausmę Dzeusas privalėjo pakeisti simboline. Prometėjas privalėsiąs mūvėti žiedą, iškaltą iš jį kausčiusios grandinės, ir iš Kaukazo kalnų pasiimti akmenį. O Heraklis pats turėsiąs strėle persmeigti erelį.

– Tau tai patiks, tiesa? – vėl paerzino Heraklį Hera, vienais šilkiniais marškiniais skuosdama pro šalį ir mirtomis kvepiančia ranka plekštelėjusi jam per neskustą skruostą.

Herai išėjus iš kambario, Dzeusas tik gūžtelėjo pečiais ir patapšnojo savo šiurkščiajam sūnui per petį tarsi norėdamas pasakyti: „Moterys, ką tu joms?“

Visą naktį būdraudamas Heraklis praleido prie Prometėjo; dar nepradėjus brėkšti šio žaizda visai užsitraukė. Prometėjas buvo gerokai nusvilęs saulėje, tačiau jo pilvas buvo baltas it kūdikio, mat toje vietoje oda kasdien atsinaujindavo.

Kai Heraklį įsuko miegas, jo sapnai buvo pilni sparnų plakimo ir kūno deginimo. Jis sapnavo vėl laikąs pasaulį, tik šįsyk pasaulis turėjo aštrų snapą ir nagus; kad ir kur didvyris bandydavo atsistoti, pasaulis jį negailestingai puldavo. Jis vėl bandė nusiplėšti odą nelyginant marškinius.

Kai Heraklis nubudo, nebebuvo kada gaišti. Erelis jau buvo nutūpęs ant Prometėjo ir spėjęs snapu nelaimingojo pilve išrėžti plonytį raudoną randą. Įtempęs lanką Heraklis paleido strėlę paukščiui tiesiai į gerklę. Sukdamasis didžiuliais ratais šis pradėjo kristi palei neįkopiamas uolas ir galiausiai trinktelėjo į išdžiūvusią daubą jau taip žemai, kad nebuvo įmanoma jo nė įžiūrėti. Vienomis rankomis Heraklis sutraukė Prometėjo grandines. Pratrūkęs ašaromis ir juoku Prometėjas nusekė didvyriui iš paskos ir jie nusileido kalnais žemyn. Apačioje titano jau laukė puota, kurią iškėlė žmonės, mat kitados šis pavogė jiems ugnį.

Į puotą atvyko ir pats Dzeusas, kaip įprastai, apsimetęs nepažįstamuoju. Hera atsiuntė atsiprašymus – jai nepakeliamai skaudėjo galvą.

Atsineštą Heraklio strėlę Dzeusas nusviedė į padanges ir ši ten pavirto Šaulio žvaigždynu. Tokia išimtis nepaprastai paglostė Heraklio sa-

vimeilę, mat iki šiolei tik jo priešus Hera iškeldavo į žvaigždes. Heraklis jautė, kad Dzeusas pagaliau jį pripažino; suprato, kad galop didvyris, užkariautojas, *geras žmogus*, koks, savaime suprantama, jis ir yra, buvo ne nubaustas, o apdovanotas.

Išniręs iš laužo šešėlių prie Heraklio prisiartino Prometėjas.

– Herakli, tu mane išgelbėjai ir aš tau neapsakomai dėkingas.

– Aš ir dar sykį tave išgelbėčiau, tūkstantį sykių, – atsakė Heraklis.

– Tuomet išvaduok ir mano brolį Atlantą. Paprašyk Dzeuso ir jam atleidimo.

Šyptelėjęs ir palingavęs galvą Heraklis apsisuko ir patraukė prie laužo ir puotaujančiųjų. Atlanto jis tikrai negelbės, kad ir kaip jo gailėtų. Mat milžino naštą galėjo perimti vienas vienintelis žmogus, o Heraklis to tikrai neketino daryti.

TAČIAU

Pakėlęs akis didvyris pastebėjo Dzeuso, apsimetusio nepažįstamuoju, žvilgsnį, sakytum šis būtų skaitęs jo mintis.

Heraklis apsidairė ir, regis, vienintelis dalykas, kurį jam pavyko įžvelgti, buvo pašaipi Heros šypsena laužo liepsnose.

Remtis į savo paties ribas

Ką galėčiau pasakyti apie mūsų pasirinkimus?

Likimas atrodo lyg apsisprendimo priešingybė, o didžioji gyvenimo dalis atrodo kaip likimas.

Kai tik gimiau, motina atidavė mane nepažįstamajam. Neturėjau jokio sprendžiamojo žodžio. Tai buvo jos sprendimas, o mano – likimas.

Vėliau manęs atsisakė ir mano įmotė, tiesiog pasiteisinusi, kad nesu jos. Ir tai buvo visiška teisybė.

Kai nebeliko nė vieno, kas mane neštų, išmokau nešti pats save.

Mano mergina tvirtina, kad turiu Atlanto kompleksą.

Kai buvau mažas, prie lovos stovinti lempa atstojo man Žemės rutulį. Jame nesimatė Akringtono,

vargu ar buvo galima išvysti ir pačią Angliją, tačiau ten tyvuliavo bekraščiai pasaulio vandenys; buvau įnikęs svajoti, kad jais plaukdamas pasiekčiau kur kas nuostabesnę vietą – tokią, kur galėtų būti *taip*, o ne *ne*.

Kai buvau mažas mažutėlis našlaitis, prie mano lango kybojo didžiulis šviesos kamuolys, pagamintas iš balto kiniško porceliano. Tuomet jis man atrodė nelyginant mėnulis. Jis išties panėšėjo į kitą pasaulį.

Būdavo, valandų valandas jį stebiu, iki pamažėle jo pavidalas virsdavo sapnu. Tuomet paskutinis tramvajus nušvilpdavo į praeitį, o dėl oro, suspausto tarp guminių plokščių, būdavo girdimas net kelio vingis.

Žemės rutulys ir tramvajus buvo vienintelė mano draugija, o jų tikrumas ir ištikimybė padėdavo ištverti net sugižusio pieno kvapą, aukštas vaikiškos lovytės groteles ir išblizgintu linoleumu nuaidinčius žingsnius – žingsnius, kurie visuomet tik toldavo.

Esu tikras pasitraukimo žinovas. Atsisakymas ir tave išmoko atsisakyti. Palikau gimtąjį miestą, tėvus ir savo gyvenimą. Namus ir gyvenimą kūriau kitoje vietoje, beje, ne sykį. Gyvenau nuolat bėgdamas. Tuomet kodėl našta man pasirodė tokia nepakenčiama? Ką aš privalau nešti?

Dabar suvokiu, kad praeitis taip paprastai, tarsi miražas, negali išnykti. Suprantu, kad nors ir nematoma, ateitis turi svorį. Mus veikia praeities ir ateities traukos jėga. Šią jėgą galima įveikti tik didžiule energija – šviesos greičio galia.

Ar nors keletas iš mūsų kada nors buvome išsivadavę iš savo orbitos? Erziname save mintimis apie laisvą valią; kiršiname save pagalbos sau kursais, kurie neva gali mūsų gyvenimo vagą pakreipti visai kita linkme. Tikime, kad galime tapti savo pačių stebuklais, kad tik netikėtas laimėjimas ar ponas Teisingumas gali pakeisti pasaulį.

Senovėje žmonės tikėjo Likimu, nes suvokė, kad ką nors pakeisti bet kam yra nepaprastai

sunku. Praeities ir ateities jėga tokia galinga, kad akimirksniu sutraiško dabartį. Prislėgti paveldėtų ir savo pačių veiksmais atkurtų elgsenos modelių, jaučiamės esą bejėgiai. Našta tiesiog nepakeliama.

Kuo daugiau darau, tuo mano našta darosi sunkesnė. Knygos, namai, mylimosios, gyvenimai – visa kraunasi man ant nugaros, kuri visuomet buvo stipriausia mano kūno dalis. Vaikštau į treniruoklių salę. Galiu išlaikyti savo paties svorį. Galiu išlaikyti savo paties svorį. Galiu išlaikyti savo paties svorį.

Man ir vėlei norisi pasakoti.

Asmeninis Marsas

Atlantas stebėjo Marsą.

Marse nėra jokios gyvybės. Ten egzistuoja šiokia tokia atmosfera – plona ir nepastovi, o planetos paviršius – dulkių audrų ir uraganų namai.

Marso paviršiuje nėra žemės; jis nuklotas kažkuo, kas vadinama regolitu – rieduliais ir žvirgždu. Marse išrausti slėniai ir supilti pylimai, tai ženklas, kad kitados, prieš ištisą amžinybę, čia sruvo vanduo.

Dabar vandens nebėra. Bent jau paviršiuje. Gelmėse, mylios gylyje, laikosi amžinas įšalas. Dar žemiau yra sūrymo sluoksnis, šąlantis į ledą dvidešimties laipsnių temperatūroje.

Kartkartėmis popietėmis Marse oras būna saulėtas tarsi Australijoje. Naktimis sausringų slėnių dugne sausą ledą gaubia anglies dioksido rūkas.

Ir kas galėtų ištirpdyti ledą ir taip išlaisvinti vandenį?

O ko reikėtų, kad prasikaltų nors vienas augalėlis?

Sodininkas Atlantas ne sykį svajojo apie tai, kaip giliame įšale iškasa bedugnius šulinius ir saulės stokojančioje planetoje atgaivina gyvybę. Kastuvu nugrandęs regolitą užpila derlingo dirvožemio. Dirva – aktyvusis gyvosios planetos paviršius. Gulėdamas tame purve jis svajotų.

Atlanto svajos visuomet sukosi apie tą patį – *ribos, troškimas.*

Beribiame savo vaizduotės pasaulyje jis niekuomet nebus nubaustas už tai, kad trokšta neįmanomo. Ir kodėl dievai taip atkakliai reikalauja ribų, kai net didžiausias kvailys suvokia, kad visi šie dalykai tėra taisyklės ir draudimai – tradicijos, padedančios žmones išlaikyti jų pačių vietose? Už maištą

visuomet būdavo baudžiama vienodai – atimant paskutinę laisvę ir užgniaužiant dvasią.

Atlantas mąstė apie Rytus ir buteliuose užkimštus džinus. Visa, kas kelia pavojų, turi būti uždaryta. Atlantas buvo pavojingas, todėl jo kūnas buvo įkalintas, kad ir protas neįstengtų ištrūkti.

Žinoma, jų sumanymas buvo visiškai klaidingas. Atlanto protas nuolat išsiveržbeing lauk. Jie sugavo jo kūną, tačiau ne mintis.

Kitados Atlantas buvo įveisęs sodą, tad dabar vaizduotėje jis puoselėjo dar vieną – sudėtingą ir pasakišką, atsiradusį iš nieko ir sukurtą gyvenimui. Jis būtinai aptvertų jį taip, kaip buvo aptvėręs hesperidžių sodą. Atlantas suprato, kad laimingiausias jis buvo užsidaręs tarp savo suręstų sienų.

Tai buvo ir tiesa, ir kartu nevisiškai tiesa. Mat kai jis būdavo tarp sienų, jose įrengtos durys visuomet būdavo kiek pravertos. Tik išeidamas Atlantas visiškai jas užšaudavo. Milžinas su

pavydu sergėjo savo sienas nuo įsibrovėlių – štai kodėl patraukė į karą su dievais, kad ir kiek anie tvirtintų, jog jis pats įsiveržė į jų valdas. Sienos, pasienio ruožas, pasienio kontrolė. Ir viskas dėl laisvės. Mano laisvė – uždėti tau grandines.

Atlantas suprato, – mat jis išties nebuvo kvailas, be to, jam priklausė visas pasaulio laikas, – kad jo argumentams kažko trūksta. Jis suvokė tai aną dieną, kai rinkdamas obuolius sutiko Herą. Nuo tada Atlantas juto, kaip kažkas auga jo viduje.

Ribos. Troškimas.

Milžinas vartė žodžius tarsi pakelės akmenis. Žodžiai ir buvo akmenys, sausi ir nesvetingi, tarytum Marso regolitas. Iš šių žodžių niekas neaugo. Kaip tik juos jam reikėtų suskaldyti ir susmulkinti į gerą gruntą. Kaip tik juos jis turėtų laistyti, prižiūrėti, šalia jų reikėtų miegoti laukiant pirmo gyvybės ženklo.

Jo asmeninis Marsas. Štai kur jis dabar gyveno. Sodas jau buvo išnykęs.

Pasaulio didvyris

Heraklį neretai užplūsdavo mintys apie Atlantą...

Vienišas Atlantas, laikantis pasaulį, tarytum berniūkštis su kamuoliu.

Heraklis niekuomet nebeaplankė Atlanto. Gėda, sumišusi su baime, neleido jam artintis. Vien tik klasta didvyris iškovojo pergalę, ir jis tai puikiai suprato, tačiau argi galėtų už tai save smerkti? Gal geriau plūsti Herą. Gal iškoneveikti dievus, kad užkrovė jam neįveikiamas užduotis – tokias, su kuriomis joks kitas mirtingasis nepajėgtų susidoroti.

Laikas ištrynė skriaudą. Širšė bemaž nustojo gėlusi Heraklį. Tik retkarčiais bjaurus zyzimas sukeldavo neapsakomą norą suplėšyti savo galvą į gabalus ir nusviesti į erdvę.

Tiesa, dabar Heraklis turėjo kitų rūpesčių. Jis ketino vesti naują žmoną.

Dejaneira buvo iš tų moterų, kurių troško visi. Ji buvo Dioniso dukra, iš tėvo paveldėjusi visą ekstravaganciją. Jos kūnas buvo tarsi puota, oda švelni tarytum vynas; ji niekuomet nepasisotindavo malonumų ir kiaurą naktį galėdavo linksmintis. Herakliui ji puikiai tiko į porą.

Didvyris jai meilinosi, kaip buvo pratęs: be perstojo girdamasis ir rodydamas įvairius triukus įtemptais raumenimis. Jis pažadėjo pasiimti ją į keliones. Herakliui išties trūko žmonos, be to, nė vienas santuokinis jo vaikas neliko gyvas. Tiems, kurių jis per atsitiktinumą tąsyk nenužudė, gyvybę atėmė kiti. Be to, Herakliui buvo išpranašauta, kad jei jis nenumirs per penkiolika ateinančių mėnesių, tuomet jo dienos tekės ramiai ir laimingai.

Atėjo laikas pradėti sėslų gyvenimą.

Kurį laiką po vestuvių juodu keliavo drauge – išties laimingi ir nepaprastai artimi. Sykį jiems kelią pastojo be galo srauni upė. Besvarstant, kaip ją įveikus, ūmai pasirodė kentauras Nesas; jis pasisiūlė Dejaneirą perkelti ant savo nugaros, kol Heraklis upę perplauks pats.

Heraklis atsargiai užkėlė žmoną ant gauruotos kentauro nugaros. Tačiau šis, užuot nėręs su Dejaneira į vandenį, spruko tiesiai į miškus, nesitverdamas kailyje ją išprievartauti.

Herakliui ilgokai teko jį vaikytis, kol galop įtempęs lanką iš pusės mylios pervėrė Nesui krūtinę. Strėlė smigo tuo metu, kai kentauras ant priešakinių kojų klūpojo virš apnuogintos Dejaneiros, o ant jos kūno gulėjo uždribusios jo genitalijos. Krisdamas ant moters kentauras suspėjo pasakyti norįs prieš mirtį atsilyginti – dovanojantis jai kerų. Neso sėklą sumaišiusi su krauju nuo strėlės smaigalio Dejaneira galėtų amžiams prie savęs išlaikyti Heraklį. Tai ir vis-

kas, ką ji turinti padaryti. Jam nepaprastai gaila. Sudie.

Atgavusi nuovoką Dejaneira spėjo sumaišyti skysčius prieš pasirodant Herakliui. Šis griaudėdamas nuplėšė nuo jos Nesą ir nusviedė jo kūną į krūmus. Apnuogintas žmonos kūnas Heraklį taip sujaudino, kad jis pats puolė su ja mylėtis; didvyrio galva atsirėmė į žmonos pečius, o jos plaukai apsivijo jo kaklą.

Dejaneira gulėjo atmerktomis akimis ir jausdama savyje Heraklį stebėjo prošal plaukiančius debesis. Iš tiesų Heraklis niekuomet nenurims. Visad atsiras kita moteris: meilužė, paleistuvė, užkandinės padavėja, dovana, išpirka, kovos laimikis, žemdirbio dukra, deivė. Heraklis jai niekuomet nežadėjo būti ištikimas. Ištikimybė neatitiko jo prigimties ir ketinimų. Iš pradžių Dejaneirai regėjosi, kad ji galėsianti nekreipti į tai dėmesio. Juk jie susituokė, jis viešai ją pagerbė, jis yra jos vaikų tėvas. Ji jam patinka. Taip, jie iš tiesų pui-

kiai sutaria – tai buvo šis tas naujo Herakliui ir kėlė nuostabą Dejaneirai. Ji gebėjo valdyti kovų vežimą, mokėjo gerai jodinėti ir net kovose galėjo būti Heraklio partnerė. Jis ją dievina. Jam smagu su ja kalbėtis. Herakliui tai buvo nuostabiausias kada nors nutikęs dalykas. Jis buvo tikras, kad ji tai žino. Jis manė, kad to pakanka.

Kurį laiką to išties pakako, tačiau sykį Dejaneira pažvelgė į save vandens veidrodyje ir pabūgo augančios metų naštos. Kaip ji pajėgs išlaikyti Heraklį tuomet, kai jos kūnas nustos būti lyg trykštanti versmė? Dar po keleto metų joks vyras nebenorės tokios moters, maža to, jie jos nė nepastebės. Heraklis jos atsikratys, kaip atsikrato visko, kas pasitaiko jo kelyje. Dejaneira nė nenutuokė apie pranašystę. Ji nežinojo esanti išrinktoji.

Ji buvo išrinktoji.

Po kurio laiko Heraklis išėjo keršyti.

Jis niekuomet nepamiršdavo ir neatleisdavo nuoskaudų. Prieš sutikdamas Dejaneirą, Heraklis tikėjosi vesti Jolę, karaliaus Eurito dukrą. Jos ranką ir širdį jis buvo išsikovojęs šaudymo iš lanko varžybose, tačiau tėvas atsisakė atiduoti dukterį. Nekreipdamas dėmesio į tai, kad Jolė nėra jo žmona, Heraklis laikė ją savo nuosavybe.

Tai buvo įprastinė didvyrio gyvenimo diena. Dejaneirai į lovą atnešęs arbatos, jis čiupo savo ginklus ir patraukė keršyti Euritui. Netrukus miestas jau skendėjo liepsnose ir bemaž visi jo gyventojai buvo išžudyti. Heraklis užpuolė ir karaliaus rūmus, ten pjovė gerkles visiems Jolės artimiesiems. Kaskart pasigavęs naują auką, nesvarbu, vyrą ar moterį, ir prie gerklės pridėjęs durklą Heraklis šūktelėdavo:

– Jole! Pasakyk, kad būsi mano, ir jis liks gyvas.

Užuot pasidavusi Herakliui, Jolė verčiau pasirinko stebėti, kaip žudoma jos šeima. Kai Hera-

klis pjovė gerklę paskutiniam broliui, ji užsiropštė ant miesto sienos ir puolė žemyn.

Pametęs pusgyvį kūną, Heraklis pasileido žiūrėti, kas atsitiko. Jolės kūnas, užuot tėškęsis ant griuvėsių, palengva leidosi ant pylimo. Sijonas tapo jos baimės parašiutu. Kone prie pat žemės Heraklis spėjo savo rankomis sučiupti Jolę; viena jo ranka išsyk nuslydo jai tarp kojų. Kai didvyris užsivertė Jolę ant pečių, jo daiktas beregint pašoko į viršų. Nešvariu kraujuotu pirštu Heraklis įniko masažuoti Jolės makštį, kol ši galiausiai sudrėko. Nieko panašaus mergina nebuvo patyrusi, tad vos tik Heraklis valtyje ją paguldė į patalus, puolė bučiuoti jį taip pat aistringai kaip jis ją. Mergina buvo įsitempusi ir pasiruošusi, ir Herakliui tai nepaprastai patiko. Jis ketino pasilikti Jolę.

Kai Dejaneirą pasiekė gandas apie Heraklio darbus, ją užplūdo neapsakomas gailestis ir ji nėmaž nepyko ant Jolės. Tačiau sužinojus, kad Heraklis

ketina parsigabenti Jolę gyventi drauge, Dejaneiros savimeilė užsiliepsnojo.

Jolė buvo gerokai už ją jaunesnė. Ji buvo įsimylėjusi Heraklį arba bent jau tarėsi jį įsimylėjusi. O ir Heraklis buvo neką mažiau apsvaigęs nuo savo naujojo žaislo. Dejaneira nepakeltų tokio gyvenimo, tačiau jei pradėtų skųstis, Heraklis nekreiptų nė menkiausio dėmesio arba tiesiog ją paliktų.

Atėjo žinia, kad prieš grįždamas namo Heraklis nori paaukoti Dzeusui. Jis prašė žmonos atsiųsti naujus marškinius, kad galėtų juos apsivilkti aukodamas.

Dabar išmušė Dejaneiros valanda. Prisiminusi Neso žodžius moteris uždarė kambario duris ir iš slėptuvės sienoje išėmė nuodus.

Vilna tebebuvo tokia pat drėgna kaip ir tą dieną, kai Dejaneira sumirkė ją krauju ir sperma. Ji buvo bekvapė ir nedegė karščiu. Regis, buvo nemažai pagrindo manyti, kad Dejaneira tiesiog apgauta, tačiau dabar ji neturėjo kitos išeities.

Rūpestingai ištrynusi naujuosius Heraklio marškinius drėgna vilna, moteris paliko juos džiūti.

Kai pasiuntinys atnešė marškinius, Heraklis su Jole gulėjo lovoje. Palikęs miegančią merginą jis išėjo į vėsų ir vaiskų rytą, kuris tąkart jam regėjosi keistai brangus.

Surentęs Dzeusui didžiulį altorių, Heraklis suvarė prie jo dvylika jautukų ir, akimirksniu juos nugalabijęs plikomis rankomis, paruošė aukoti.

Paskui Heraklis ketino keliauti namo. Jis trokšte trokšta Jolę sutaikyti su Dejaneira. Tuomet didvyris būtų nepaprastai laimingas. Žmona, meilužė, pulkas vaikų, gausybė vyno, geras vardas ir galiausiai šiokia tokia ramybė. Galbūt jis net užsiveis sau sodą.

Staiga Heraklis prisiminė tylų it žvaigždė Atlantą. Įprastoje vietoje akimirką vėl pasigirdo zyzimas. Jis trinktelėjo sau per galvą. Zyzimas liovėsi.

Dejaneira buvo kruopščiai suvyniojusi marškinius. Nuėjusi į kambarį moteris atsigulė į jiedviem Heraklio sumeistrautą lovą. Pro langą įspindus saulės spinduliams, ūmai ji pajuto aštrų degėsių kvapą. Žvilgtelėjusi į grindis, moteris pastebėjo užsilikusį nediduką vilnos kuokštelį. Saulės kiek pašildytas, jis virto apsvilusia, pūliuojančia mase. Netrukus iš ten pliūptelėjo dūmų kamuoliai ir nuodų kvapas akimirksniu persmelkė visą kambarį.

Išsvirduliavusi Dejaneira suvokė, kad Nesas ją apgavo. Marškiniai Heraklio prie jos nepririš – jie pražudys jį.

Iškvietusi greičiausią savo pasiuntinį Dejaneira įsakė skubėti marškinių. Dejaneira prisiekė, kad jei Heraklis mirs, ji taip pat negyvens. Ji puolė galąsti peilį.

O Heraklis jau buvo suspėjęs paruošti altorių. Įžiebęs šventąją ugnį, jis nuskubėjo apsivilkti švariais drabužiais. Tarnas jam ištiesė Dejaneiros atsiųstus gražiuosius marškinius; jais apsirengęs

Heraklis laimino žmoną ir prisiekinėjo, kad pames Jolę, jei tik Dejaneira to panorės. Staiga jis suvokė, kaip karštai ją myli ir kad nieko niekuomet taip karštai nėra mylėjęs. Jolė išties nuostabi, tačiau ji tik mergina. Tokių jis bet kur gali rasti.

Žengtelėjęs į priekį ant aukštų it bokštai liepsnų Heraklis užpylė smilkalų. Nugrimzdęs į savo mintis jis neišgirdo, kad už nugaros kilo kažin koks sąmyšis. Atvykęs Dejaneiros pasiuntinys kaip įmanydamas stengėsi prasibrauti prie Heraklio, o jo tarnai bandė jį sulaikyti. Tuomet nuaidėjo šauksmas: „Herakli!“, tačiau jau buvo per vėlu. Kai Heraklis atsisuko, liepsnos stvėrė jo marškinius ir šie pradėjo leisti baisiuosius nuodus. Heraklis riaumodamas plėšė marškinius nuo kūno, bet šie tik dar labiau prie jo lipo ir milžinas tik draskė savo svylančios odos gabalus.

Joks priešas negalės nužudyti Heraklio, tik negyvas.

Staiga Heraklis prisiminė pranašystę. Pamišęs lėkdamas jūros link, jis vis šaukė žmonos vardą; išgirdusi jo balsą Dejaneira suprato, ką padariusi. Ji stvėrė peilį ir pervėrė sau širdį.

Tuo metu toli toli Heros veidą iškreipė ironiška šypsena. Galiausiai jis iš tiesų save pražudė. Juk ji puikiai žinojo, kad taip ir nutiks.

Au au!

Žinia apie Heraklio mirtį pasiekė ir Atlantą. Tai buvo paskutinė jo išgirsta naujiena iš Olimpo.

Jam niekas nebuvo davęs žinios, kad senieji dievai išnyko, o pasaulį pakeitė išblyškęs gelbėtojas ant tamsaus kryžiaus.

Laikas Atlantui nebeteko prasmės. Jis tūnojo juodojoje skylėje. Stačiai po įvykių verpetu. Atlantas buvo ypatingas. Jis buvo vienas.

Merkurijui apskrieti aplink Saulę prireikia vos aštuoniasdešimt aštuonių dienų, tačiau viena Merkurijaus diena prilygsta šimtui septyniasdešimt šešioms Žemės dienoms. Merkurijaus metai trunka pusę dienos. Čia laikas eina lėtai ir kartu greitai.

Panašiai ir Atlantui, kuriam skirtumas tarp amžinai ir niekada pranyko. Dabar jis buvo galak-

tikos, milijonų ar milijardų žvaigždžių dangiškojo miesto dalis, dujos ir dulkės, kurias laikė gravitacinės jėgos.

Šiame milžiniškame mieste nebuvo dviejų laikrodžių, rodančių tą patį laiką. Tad net buvo neįmanoma susitarti dėl susitikimo. Merkurijui aplėkti aplink Saulę užtekdavo dienų, o Saturnas užtrukdavo bemaž dvidešimt devynerius metus. Buvo ir kitų planetų, kurių graikai dar nežinojo. Jupiteris, Neptūnas ir Plutonas laiką pavertė mirtingųjų slaptažodžiu. Vieni metai Plutone prilygo dviem šimtams keturiasdešimt aštuoneriems Žemės metams. Regis, Plutonas, požemio karalystės valdovas, iš tiesų niekur neskubėjo.

Atlantas nė nenutuokė, kiek laiko jis jau čia tūno.

Tuomet pasirodė šuo.

Tai buvo gera, atsidavusi, pasitikinti šeimininku ir neapsakomai jį mylinti kalė, kuri pa-

kluso net įkišta į nedidukę kapsulę ir taip suveržta, kad visai nebegalėjo pajudėti. Ji nepaprastai bijojo, tačiau pasitikėjo savo šeimininku. Juk ji buvo jo šuo.

Kai 1957 metais rusai paleido Laiką į erdvę, jie puikiai žinojo, kad ji nebegrįš. Jau po septyneto dienų ją turėjo nunuodyti automatinis švirkštas. Laika suksis savo sputnike, kol suksis pati Visata.

Kai jie uždarė dangtį virš Laikos, ši visa drebėjo, jos nasrai išdžiūvo. Vamzdelyje buvo vandens ir kalė buvo išmokyta iš jo lakti. Čia buvo ir maisto, tačiau ji nenorėjo nei ėsti, nei lakti; ji tetroško savo šeimininko, nakties, ramybės ir kad viso šito nebūtų nutikę.

Kalė buvo kantri. Dėl savo šeimininko ji būtų nukeliavusi į pasaulio kraštą. Tačiau vietoj to ji pakilo į erdvę.

Atlantas buvo taip užsigalvojęs, kad nė nepastebėjo aplinkui zujančios keistos kapsulės. Ūmai san-

dariame lange jis išvydo nediduką snukelį. Milžino širdis akimirksnį apmirė. Gal tai Heraklis? Heraklis, virtęs savo paties mintimi, ta vienintele, kokia iš viso kada nors jį buvo aplankiusi; klausimu *kodėl*, kurį kitados jis sutrupino, galvą daužydamas į visas iš eilės plytų sienas.

Kai kapsulė vėl pasirodė, išlaisvinęs vieną ranką iš po savo didžiulės naštos Atlantas ją sučiupo. Ant jo delno gulintis daiktas atrodė kaip suluošintas mašalas; tiesa, kažkas dar buvo kapsulės viduje.

Mėgindamas atidaryti sputniką, galiausiai Atlantas jį trinktelėjo. Viduje jis rado Laiką; ši gulėjo suveržta diržu ir nėmaž negalinti pasijudinti. Nuo išgąsčio ji buvo kiek apiplikusi ir tūnojo išpilta prakaito, apsišlapinusi ir apsidirbusi. Atlantas labai atsargiai išlaisvino šunį ir, saugiai pastatęs ant nieko, davė palakti vandens.

Šunelis didumo sulig kruopele žvaigždėtoje Visatoje lyžtelėjo milžino delną. O kaip tik tą aki-

mirką kapsulėje pajudėjo adata, taikydamasi savo aukai suleisti vaistų, tačiau buvo per vėlu. Laika buvo išlaisvinta.

Atlantas paspyrė kapsulę, buką daiktą iš skardos ir vielų, ir Laika drebėdama pradėjo ropštis jo ranka į viršų, kol galop rado nusnūsti tinkamą vietą – milžino peties įdubime, po plaukų sruoga.

Jau ilgą laiką Atlanto nebeslėgė laikomo pasaulio našta, o dabar jis jautė nuo šio šunelio odos ir kaulų sklindančią šilumą. Dabar jis laikė tą, ką norėjo laikyti, todėl viskas pasikeitė.

Ribos

2001 m. kovo 23 d., penktadienis, 5.49 val., Ramusis vandenynas.

Erdvėlaivis *Mir* grįžo namo.

Rusai mylėjo erdvėlaivį *Mir*. Nepaisydami skurdo ir sunkumų jie įstengė jį išlaikyti, imdami milžiniškas paskolas ir mokėdami juodosios rinkos doleriais. Nuo pirmojo sputniko laikų rusai nepaprastai pamėgo erdvę. Ji nepriklausė Amerikai, o vieną gražią dieną galėjo atitekti jiems.

Tai sena istorija – *ribos, troškimas.*

Kai brėkštant *Mir* sudužo Ramiajame vandenyne, istorija buvo išlaipinta, tačiau svajonė dingo. Štai jis, neveikiamas traukos, sukasi aplink pasaulį. Laisvas, kokia laisva turi būti ir svajonė.

Kokia svajonė?

Mes svajojame būti laisvi.

Atmosfera virš Žemės driekiasi apie šimtą kilometrų. Pakilęs į viršų vos keletą mylių jau gali išvengti traukos jėgos. Ten nebėra jokio svorio, tik bekraštė erdvėlaikio jūra.

Štai ir mes, viena iš devynių planetų, spiralinėje mažosios galaktikos atšakoje sukamės aplink branduolinę žvaigždę. Saulė nuo mūsų yra per šimtą penkiasdešimt milijonų kilometrų. Plutonas, iš visų devynių labiausiai nutolusi planeta, yra per šešetą milijardų kilometrų nuo Saulės. Šios nedidukės ledų sukaustytos pokyčių ir mirties planetos dar niekas niekada nebuvo aplankęs. Senovės graikai nepajėgė žvelgti toliau Saturno. Graikams senovėje, o astrologams ir iki šiol Saturnas – ribų planeta. Ši planeta buvo *taip toli, kad nebėra toliau,* ji – perspėjimas ir riba.

Dabar regisi, kad nebėra jokių ribų. Visatoje nėra centro. Galima peržengti visas ribas. Net šviesos greitis – 300 000 kilometrų per sekundę – nėra Visatos greičio riba. Jei būtų įmano-

ma erdvę iškreipti, galėtume sulaužyti šviesos barjerą.

Vieną dieną mes taip ir padarysime.

Iki šios dienos jau esame išsilaipinę Mėnulyje, o į Marsą pasiuntę *Beagle 2*. Turime jau gerokai daugiau žinių nei *Mir*. Apie išorinę erdvę žinome kur kas daugiau, nei kas nors anksčiau apie ją žinojo. Tačiau viskas, ką žinome, tėra tik pradžia. Tai užrašai, abejonės, menki įvykiai ir didžiulės skylės.

Kaip ir visose svajonėse, detalės nežinomos.

Atlantas ilgėsis erdvėlaivio *Mir*. Stebėjo jį daug metų. Juodu abu jį stebėjo. Atlantui ir šuniui *Mir* buvo nelyginant televizorius.

Laika papasakojo Atlantui apie pasaulį, kurio šis niekuomet nebuvo matęs. Žinoma, jos pasaulis sustojo 1957 metais Tarybų Sąjungoje, tad Atlantas manė, kad visi dabar valgo tik runkelius bei ropes ir betoniniuose būstuose šąla nulinėje temperatūroje.

Šuo porino, kad Žemė yra pilnut pilnutėlė; neilgai trukus jos gyventojams teks apsigyventi erdvėje. Atlantas jau buvo pernelyg pripratęs prie savo paties draugijos, tad nėmaž netroško, kad žmonės, kurių net nebuvo regėjęs, savo mažytėmis kapsulėmis zuitų jam aplink veidą. Nors buvo kalinys, teisių jis, šiaip ar taip, turėjo.

Juodu regėjo, kaip 1969 metais buvo išsilaipinta Mėnulyje. Atlantas svarstė, jog žmonės dėvi tokius juokingus drabužius greičiausiai todėl, kad tomis dienomis Žemėje baisiai šalta. Jis prisiminė, kaip sodą šildydavo saulė, kaip visad vaikščiodavo basas. Laika tvirtino, kad Rusijoje basomis niekas nevaikšto.

– Kur yra toji Rusija? – paklausė Atlantas.

– Ana ten, – parodė Laika, vizgindama uodegą.

Atlantas apmetė akimis Žemės dėlionę. Jos lopai buvo nuolat dalijami ir perdalijami, tačiau vaizdas

likdavo toks pat; erdvėje pakibusi mėlyna it deimantas planeta, padengta ledo sluoksniu. Nė viena nebuvo tokia graži. Nei liepsningasis Marsas, nei debesuotoji Venera; net kometos, kurių uodegas kedendavo Saulės vėjai, negalėjo jai prilygti.

Staiga Atlantui šovė nepaprastai keista mintis.

Ir kodėl nenuleidus jos į apačią?

Troškimas

Ką galėčiau pasakyti apie mūsų pasirinkimus?

Šį pasakojimą pasirinkau tam, kad kovočiau dėl jo iki galo. Štai mes čia, viską sudėlioję į vietas, laukiame lemiamos akimirkos. Ne kartą – gausybę kartų siekiau šios akimirkos, regis, siekiu jos visą gyvenimą, tačiau suvokiu, kad nėra jokios išeities.

Man ir vėlei norisi pasakoti.

Štai kodėl rašau grožinę literatūrą – idant galėčiau pasakoti toliau. Grįžtu prie problemos, kurios negaliu išspręsti, ir ne iš kvailumo, o todėl, kad tikrų problemų iš viso negalima išspręsti. Visata plečiasi. Kuo daugiau matome, tuo geriau suprantame, kad yra ką pamatyti.

Vis nauja pradžia ir vis kita pabaiga.

Kai dar buvau vaikas, mano tėvai išgyveno karą.

Mano tėvas dalyvavo išlaipinant karinių operacijų desantą. 1940 metais mano mama buvo dar jauna moteris. Kai juodu mane įsivaikino, gavau augti tarp dujokaukių ir šlamšti normuojamus davinius. Jie niekuomet taip ir nesuvokė, kad karas baigėsi: įtariai žiūrėdavo į nepažįstamuosius ir tebegyveno asmeninėje slėptuvėje nuo aviacijos antskrydžio, kurią patys vadino namais.

Motina turėjo karo laikų revolverį, slepiamą dulkių siurblyje, ir šešetą kulkų, vašku pritvirtintų baldų valiklio skardinėje. Kai būdavo blogai, ištraukusi ginklą ir valiklį, padėdavo juos ant bufeto krašto. Ir to pakakdavo.

Naktimis, kai revolveris būdavo ištrauktas, nušliauždavau prie savo lovelės ir įsijungdavau savo šviesos Visatą. Turėjau įpratimą keliauti ja iš šalies į šalį, vienos buvo tikros, kitos išgalvotos – keliaudamas žemėlapį sudarydavau vis iš naujo.

Mano kelionės buvo būdas išlikti; vargo naktys virsdavo vilties dienomis. Palikti uždegtą šviesą buvo tolygu pratęsti pasaulio egzistenciją. Tai buvo asmeninė vigilija, viską sergstinti nuo išnykimo: ją, mane, pasaulį, kurį pažinojau, – nors ir neįmanoma, tačiau vienintelį.

Stebėdamas švytintį Žemės rutulį buvau įsitikinęs, kad jei įstengsiu pasakoti toliau ir pasakojimas nesibaigs, galėsiu sukurti nuosavą išeitį iš pasaulio. Vaizduotė man teikė galimybę išsisukti nuo faktų. Du faktus kiekvienas vaikas anksčiau ar vėliau privalo paneigti – *motiną ir tėvą.* Jei vaizduotėje toliau tikėsi tėvais, bus sunku sukurti savąjį pasakojimą.

Tam tikra prasme man pasisekė. Negalėjau leisti, kad mano tėvai taptų mano gyvenimo tiesomis. Jų versiją galėjau perskaityti, tačiau užrašyti – jokiu būdu. Aš ir vėlei turėjau pasakoti.

Nesu froidistas. Netikiu, kad įstengčiau pasikasti po praeities klodu ir išgręžti kaltės linijas. Viskas ten pernelyg paveikta; ledynmetis, ledynų erozija, meteorų susidūrimas, augmenija, dinozaurai.

Kiekvienas nuosėdinių uolienų sluoksnis nelyginant knygos puslapis įamžino savąjį metą. Deja, tie įrašai nėra išsamūs...

Mano motina buvo įsitikinusi, kad kiekvienas mūsų privalome nešti savo kryžių. Savąjį ji demonstruodavo atvirai kaip viduramžių kankinys – išdrožtą, išskaptuotą, kruviną. Ji tikėjo Kristų, tačiau nepaisė jo kryžiaus kelio esmės.

Regis, ji buvo pamiršusi, kad jis vilko kryžių, idant mums patiems nebereikėtų jo vilkti. Gyvenimas dovana ar našta?

Ką savyje turi?

Mirusįjį. Laiką. Tavo viduje veriasi tūkstantmečių šviesos raštai.

Pirmasis tavo protėvis buvo žvaigždė.

Ničnieko nežinojau apie savo biologinius tėvus. Jie gyveno prarastame DNR žemyne. Visos žinios apie juos buvo išnykusios kaip Atlantida. Jie tėra prielaida, spekuliacija, mitų rinkinys.

Vienintelis patikimas jų įrodymas esu aš pats, tačiau kas tai per įrodymas, tiek sykių perrašytas iš naujo? Ant kūno užrašytas slaptas kodas, kurį galima išvysti tik tam tikroje šviesoje.

Nežinau savo gimimo laiko. Nesu visiškai tikras ir dėl gimimo datos. Neatsinešęs jokio pasaulio, ilgainiui sukūriau jį pats.

Žemės rutulys sukasi. Kas čia per žemės – žemėlapyje pažymėtos, nepavadintos? Pasaulis randasi; pirmiausia vanduo ir gyvybė, vėliau – vėstančios ir rimstančios ugninės platformos. Atsitiktinis eksperimentas, kartkartėmis nuodingas. Žemė – balansavimas tarp kvapą gniau-

žiančio grožio ir baisaus pragaro. Primityvios mano gyvybės formos ilgai užtruko, kol apsiraizgė protu. Tiesa, būdamos protingos jos vis dar tebėra piktos.

Ir šiuo metu mano pyktis tebėra gilesnis už atleidimą. Mano karštosios raudonosios pabaisos dar nėra išnykusios. Aš saugau jas juros periodo miške paslėptas, bet sveikas. Jos vis dar čia, sukandusios nasrus, šarvuotos ir tūžmingos. Dangus rausvai rudas. Žinoma, aš esu *homo sapiens*, bent jau popieriuje.

Rutulys sukasi. Jei deguonies lygis nukrinta žemiau penkiolikos oro masės procentų, vos begaliu judėti. Jei pakyla virš dvidešimt penkių, aš ir mano pasaulis pradedame degti. Manosios planetos homeostazė yra nepaprastai sunkus darbas. Svyruoju tarp vieno ir kito kraštutinumo, be perstogės keldamas grėsmę savajam stabilumui. Manęs nuolat tyko savinaikos pavojus.

Įkvepiu. Iškvepiu. Deguonis yra kancerogeninė medžiaga, be to, jis apibrėžia mūsų gyvenimo trukmę. Būtų visai neprotinga gyvenimą bandyti prailginti iš viso nustojus kvėpuoti.

Tačiau kuris iš mūsų to nedaro? Arba sudrimbame apimti anaerobinio sąstingio, pernelyg baimindamiesi pripildyti plaučius rizikingo grožio, arba atvirkščiai – pučiame lauk ugnį lyg drakonai, naikindami pasaulį, kurį mylime.

Stengiuosi, kad mano įniršis nesudegintų manojo pasaulio.

Tai nepaprastai sunku.

Rutulys sukasi. Kai jį sumeistravau, buvo mažytis kaip sviedinys. Nešiojausi jį ant peties, pamautą ant lazdos. Buvau kvailas, nerūpestingas, kaip naujai gimęs. Dar nežinojau, kad visi pasauliai laikosi ant Planko konstantos – be galo mažyčiai, staiga pratrūkstantys augti.

Jis augo. Iš Saulės sėmėsi laisvos energijos. Išmoko sunaikinti anglies dioksido sudedamąsias dalis. Jis pradėjo savąjį gyvenimą.

Įpratau į savo pasaulį žiūrėti kaip į krištolinį rutulį – stebeilydavausi į jį, mėgindavau suprasti. Man patiko jo nepriklausomybė, jo nežinomybė, tačiau kaip ir viskas, ką pagimdai, pamažu jis tampa pernelyg didelis nešti.

Dabar jis ant mano pečių – didžiulis ir besiplečiantis. Vargiai jį beatpažįstu. Aš jį myliu. Aš jo nekenčiu. Jis – nebe aš, jis tapo pats savimi. O kur aš esu pasaulyje, kurį pats ir sukūriau?

Kur aš esu pasaulyje?

Bemaž prieš penketą milijardų metų medžiaga, iš kurios susidarė Saulė ir planetos, buvo vienas didžiulis dulkių debesis, vadinamas Saulės ūku. Ši medžiaga buvo šviesos elementų, tokių kaip vandenilis ir helis, ir sunkesnių elementų, kuriuos iškvėpė ankstesnės trumpaamžių žvaigždžių kartos,

mišinys. Stulbinanti banga arba sprogusi žvaigždė paskatino ūką kondensuotis į protožvaigždžių galaktiką.

Vienoje iš šių protožvaigždžių iš susirinkusios medžiagos susiformavo protosaulė. Aplink ją susidariusios dujos ir dulkės susibūrė į plokščią besisukantį diską. Maždaug per tūkstantį metų diskas atvėso ir kietosios medžiagos kruopelytės pradėjo šalti. Karštoje vidinėje zonoje jos virto silikatinėmis uolienomis. Toliau susidarė vandeningas ledas, o dar toliau – sušalęs metanas. Kruopelytės sulipo į mylios ilgio luitus, šie be perstogės sproginėdavo, lūžinėdavo, trankydavosi vienas į kitą, o kartkartėmis susijungdavo ir sudarydavo planetas.

Ketvertas arčiausiai Saulės esančių planetų – Merkurijus, Venera, Marsas ir Žemė – tėra nedideli uolėti pasauliai. Kitas ketvertas – Jupiteris, Saturnas, Uranas ir Neptūnas – dujų milžinai.

Plutonas labiau primena palydovą nei planetą.* Nėra jokios gyvybės, išskyrus čia – Žemės planetoje. *Beveik, proto-, galbūt.* Žemės planeta taip smarkiai troško gyvybės, kad ilgainiui ją gavo.

Šalia tebešviečia žibintas. Aš be paliovos suku uždegtą Žemės rutulį remdamasis į savo paties ribas.

Kokias ribas? Jų nėra. Pasakojimas rutuliojasi šviesos greičiu ir lūžta nelyginant šviesa. Nėra jokių tiesių linijų. Per visą puslapį besipuikuojančios linijos tėra apgaulė. Tiesė nėra erdvės geometrija. Erdvėje niekas nesidriekia tiesiai – viską iškreipia šviesa.

* Įtakingiausios pasaulio astronomų institucijos sprendimu 2006 metų rugpjūčio mėnesį Plutonas neteko Saulės sistemos devintosios ir tolimiausios planetos statuso, kurį turėjo ištisus septynis dešimtmečius. Jis priskirtas nykštukinių planetų kategorijai. Knyga parašyta prieš priimant šį sprendimą, tad rašytoja Plutoną vadina Saulės sistemos planeta. *(Vert. past.)*

TROŠKIMAS

O, kad įstengčiau suprasti, jog pats Žemės rutulys – visas, tobulas, unikalus – ir yra pasakojimas. Mokslas yra pasakojimas. Istorija yra pasakojimas. Šiuos pasakojimus mes pasakojame sau, idant taptume tikri.

Kas aš? *Atomai.*

Kas yra atomai? *Tuščia erdvė ir šviesos akimirkos.*

Koks yra šviesos greitis? *300 000 kilometrų per sekundę.*

Kas yra sekundė? *Ji priklauso nuo to, kurioje Visatos vietoje nustatote laikrodį.*

Leiskite man iššliaužti iš po pasaulio, kurį pats sukūriau. Jam manęs nebereikia.

Keista, tačiau ir man jo nebereikia. Man nebereikia naštos. Tegul jis eina sau. Lieka gausybė abejonių ir apgailestavimų, tačiau tegul jis eina sau.

Man ir vėlei norisi papasakoti.

Man ir vėlei norisi pasakoti

Prieš daugybę metų ši šėlstanti radioaktyvių uolienų planeta išmoko tapti namais.

Atlantas mylėjo Žemę; grumstai tarp pirštų, pumpuruojantis pavasaris, lėtai nokstantis rudens vaisius. Pokytis.

Dabar Žemė jau pasikeitusi, tačiau Atlantas liko toks pats; tarp menčių jis jaučia besisukančią pasvirusią ašį. Visas jėgas milžinas sutelkė tam, kad išlaikytų pasaulį. Vargu ar jis pažino kokį kitą judesį. Nesvarbu, kad jis kiek pasislinko, kad būtų patogiau. Milžiniška našta pati viską nusprendė.

Kodėl?

Kodėl jos tiesiog nenuleidus?

Atlantas atitraukė rankas nuo pasaulio kraštų. Nieko neatsitiko.

Priešais save, ant Visatos grindų ar žvaigždžių lubų, tiksliai nežinau ant ko, nuleidęs rankas, Atlantas ištiesė kairę koją taip, kad klūpotų keturiomis, o ant jo nugaros balansavo pasaulis. Išties-tais jo pirštais bėginėjo Laika. Anksčiau jai niekuomet neteko regėti, kad šeimininkas judėtų.

Kiek pašliaužęs į priekį, ūmai Atlantas susmuko kniūbsčias veidu žemyn; jo rankos buvo iškeltos virš ausų, o šuo tvirtai laikėsi įsikibęs jo nykščio. Atlantas laukė, pastėręs iš baimės. Įkišęs snukį tarp letenų laukė ir šuo.

Ničnieko nenutiko.

Parašysiu tai kur kas tvirčiau – NIČNIEKO.

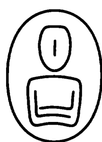
Atlantas kilstelėjo galvą, apsivertė ir atsistojęs žengė žingsnį atgal. Šuo kilstelėjo galvą. Atlantas žvilgtelėjo atgal – į savo naštą. Nebebuvo jokios naštos. Tebuvo žydra it deimantas Žemė – lyg sodas erdvės tyrlaukiuose.

Ką mes matome, tėra Visatos dalelė.

Kad yra tam tikra materija, galima numanyti tik iš to, kad jaučiamas jos gravitacinis poveikis besisukančioms planetoms. Tai vadinama tamsiąja materija ir niekas nežino jos sudėties. Tamsioji materija galėtų būti ir sutartinis dalykas, panašiai kaip rudosios nykštukės ar net juodosios skylės.

Arba Visatą laikantis Atlantas.

Tačiau aš manau, kad tai pasitraukęs Atlantas su Laika.

Turinys

Winterson, Jeanette

Vi219 Našta : mitas apie Atlantą ir Heraklį / Jeanette Winterson ; iš anglų kalbos vertė Kristina Gudelytė. – Vilnius : Alma littera, 2007. – 184 p. – (Mitai)

ISBN 978-9955-24-544-5

Tarptautinį pripažinimą pelniusi šiuolaikinė Didžiosios Britanijos rašytoja Jeanette Winterson knygoje naujai interpretuoja Atlanto ir Heraklio mitus. Antikinį mitą perkėlusi į XXI amžių, rašytoja kelia visais amžiais aktualius klausimus – apie laisvės ir neišvengiamumo ribas, lemtį ir jos reikšmę žmogaus gyvenime. Visa tai aprašoma sąmojingai, stilingai ir patraukliai, išlaikant individualų pasakojimo toną.

UDK 820-3

Jeanette Winterson
NAŠTA
MITAS APIE ATLANTĄ IR HERAKLĮ

Iš anglų kalbos vertė *Kristina Gudelytė*
Redaktorė *Edita Vaskelaitė*
Korektorė *Gražina Stankevičienė*
Viršelio dailininkas *Agnius Tarabilda*
Maketavo *Albertas Rinkevičius*

Tiražas 1500 egz.
Išleido leidykla „Alma littera", A. Juozapavičiaus g. 6/2, LT-09310 Vilnius
Interneto svetainė: www.almalittera.lt
Spaudė AB spaustuvė „Aušra", Vytauto pr. 23, LT-44352 Kaunas
Interneto svetainė: www.ausra.lt
Užsakymas 403

LAISVAS ŽMOGUS NIEKUOMET NEMĄSTO APIE PABĖGIMĄ.

Senovės graikų mitologijoje Atlantas, vienas iš titanais vadinamų dievų, vadovauja maištui prieš naujuosius Olimpo dievus ir taip užsitraukia jų nemalonę: pergalę iškovoję Olimpo dievai Atlantą pasmerkia amžinai laikyti dangaus skliautą netoli hesperidžių sodo. Tačiau šiame sode garsusis didvyris Heraklis turi įvykdyti vieną iš savo didžiųjų žygdarbių: pavogti sode nokstančių obuolių. Pamatęs Atlantą jis pasisiūlo laikinai palaikyti dangaus skliautą, jei tik titanas sutiktų atnešti jam vaisių. Žinodamas, kad Heraklis vienintelis galėtų pakelti jo naštą, ir vildamasis pasimėgauti nors trumpa laisve, Atlantas sutinka. Prasideda nelengva jųdviejų užduotis.

Su būdingu sąmoju ir išraiškos jėga J. Winterson Atlanto istoriją perkelia į XXI amžių. Tuo pat metu rašytoja kelia ir savus sunkiai išsprendžiamus klausimus apie laisvės ir neišvengiamybės ribas, apie galimybę būti savo paties likimo kalviu.

J. Winterson pasakojimas paremtas vaizduote, tačiau ne mažiau įtaigiai ir taikliai atspindi šiandienį gyvenimą. Žavi ir autorės sugebėjimas atverti netikėtą pasaulio regėjimo perspektyvą atskleidžiant kitokią žinomų dalykų tiesą.

MITAI –
DIDŽIAUSIAS TARPTAUTINIS PROJEKTAS KNYGŲ LEIDYBOS ISTORIJOJE, KURĮ INICIJAVO *Canongate Books.*

JAME DALYVAUJA DAUGIAU KAIP 30 DIDŽIAUSIŲ PASAULIO LEIDYKLŲ. TAI ŠIUOLAIKINĖ KLASIKINIŲ MITŲ INTERPRETACIJŲ SERIJA; JĄ KURIA APIE 100 TARPTAUTINĮ PRIPAŽINIMĄ PELNIUSIŲ AUTORIŲ.

9 789955 245445